

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΟΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΑΡΘΡΩΝ
ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ASPERGER»**

**«THE USE OF GENDER OF DEFINITE ARTICLES BY
GREEK-
SPEAKING CHILDREN WITH ASPERGER
SYNDROME»**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΛΑΝΤΖΗ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. ΑΡΧΟΝΤΩ ΤΕΡΖΗ

ΠΑΤΡΑ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα	1
Περίληψη	5
Abstract	6
Εισαγωγή	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

1.1 Πρωτοτυπικότητα και Γένος.....	9
1.1.1 Πρωτοτυπικότητα και αρσενικό γένος.....	10
1.1.2 Πρωτοτυπικότητα και θηλυκό γένος.....	10
1.1.3 Πρωτοτυπικότητα και ουδέτερο γένος.....	10
1.2 Γένος και σημασιολογία.....	11
1.3 Γένος και φωνολογία.....	11
1.4 Γένος και μορφολογία.....	11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η Κατάκτηση του γένους

2.1 Μελέτες κατάκτησης του γένους σε άλλες γλώσσες.....	13
2.2 Έρευνες για το γένος στην ελληνική.....	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΑΥΤΙΣΜΟΣ

3.1 Βασικά χαρακτηριστικά του αυτιστικού φάσματος.....	14
3.2 Asperger-Υψηλής λειτουργικότητας Αυτισμός.....	15
3.3 Asperger και Γλώσσα.....	16
3.4 Έρευνες στον αυτισμό πάνω στη γραμματική.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Εξέλιξη της ομιλίας σε τυπικά αναπτυσσόμενο παιδί.....	19
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1 Σκοπός της έρευνας.....	21
5.2 Συμμετέχοντες.....	21
5.3 Περιγραφή της διαδικασίας.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

6.1 Παιδιά με σύνδρομο Asperger.....	23
---	----

6.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων παιδιών με Asperger.....	28
6.2.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους.....	28
6.2.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους.....	29
6.2.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους.....	30
6.3 Παιδιά τυπικής ανάπτυξης.....	32
6.4 Ανάλυση αποτελεσμάτων παιδιών τυπικής ανάπτυξης.....	37
6.4.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους.....	37
6.4.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους.....	38
6.4.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους.....	39
6.5 Σύγκριση αποτελεσμάτων.....	40
6.5.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης.....	40
6.5.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης.....	41
6.5.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης.....	43
ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	45
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	47

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα έρευνα αντανακλά τη συμβολή πολλών ατόμων, καθώς κάθε ένα από αυτά είχε τη δική του συμβολή για την εκπνότησή της.

Ευχαριστώ θερμά την καθηγήτριά μου Δρ. Τερζή Αρχόντω, για την πολύ καλή συνεργασία που είχαμε όλο αυτό το διάστημα, την πολύτιμη βοήθειά της, με τις συμβουλές της καθώς και για το χρόνο που διέθεσε προκειμένου να τελειοποιηθεί η παρούσα εργασία.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλα τα παιδιά που συμμετείχαν στην έρευνα, για την άψογη συνεργασία τους, καθώς δίχως αυτά δεν θα ήταν εφικτό το ερευνητικό μέρος της έρευνας.

Οφείλω να ευχαριστήσω ακόμη την καθηγήτριά μου και Λογοθεραπεύτρια κ. Κωτσοπούλου Αγγελική, η οποία με βοήθησε στην εύρεση παιδιών και μου μεταλαμπάδευσε τις γνώσεις της επί του θέματος.

Ακόμη ευχαριστώ τις Λογοθεραπεύτριες Γυφτογιάννη Κατερίνα, Γυφτογιάννη Μαρία και την ειδική παιδαγωγό Πάστρα Αποστολία που συνεισέφεραν στην διεκπεραίωση της πτυχιακής εργασίας.

Τέλος ευχαριστώ την οικογένειά μου και τους φίλους μου για τη βοήθεια, συμπαράσταση και κατανόησή τους, το διάστημα που ασχολήθηκα με την εργασία αυτή.

Η σπουδάστρια Καλαντζή Θεοδώρα
Πάτρα, 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο τη διερεύνηση της χρήσης του γένους και συγκεκριμένα του γένους των οριστικών άρθρων που εισάγουν ουσιαστικά, σε παιδιά με σύνδρομο Asperger. Τα αποτελέσματα των παιδιών με σύνδρομο Asperger θα συγκριθούν με τα αποτελέσματα των παιδιών τυπικής ανάπτυξης, προκειμένου να διαπιστωθεί αν υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους. Υποστηρίζεται σύμφωνα με τους Eisenmajer et al (1996), Attwood (2007) και Γενά (2002) ότι δεν αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην γραμματική, αλλά κυμαίνονται σε φυσιολογικά επίπεδα.

Αφορμή για τη συγκεκριμένη έρευνα αποτέλεσε το γεγονός ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί στη ελληνική μία παρόμοια έρευνα, που να εξετάζει το γένος των άρθρων σε παιδιά με Asperger. Επίσης, αφορμή για την διαδικασία και τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας αποτέλεσε η μελέτη των Γαβριηλίδου και Ευθυμίου (2002) η οποία διερεύνησε την κατάκτηση του γένους της ελληνικής σε παιδιά τυπικής ανάπτυξης στην προσχολική ηλικία. Καθώς επίσης και η πρόταση των Αναστασιάδη-Συμεωνίδη και Χειλά-Μαρκοπούλου (2002), η οποία ταξινομεί τα ουσιαστικά σε πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά σύμφωνα με το γένος το οποίο φέρουν.

Στην παρούσα έρευνα η δοκιμασία πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της ατομικής συνέντευξης για το κάθε παιδί. Συμμετείχαν 10 παιδιά με σύνδρομο Asperger ηλικίας 5;6-6;6 καθώς επίσης και άλλα 10 παιδιά τυπικής ανάπτυξης της ίδιας ηλικίας. Χορηγήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με πρωτοτυπικές και μη πρωτοτυπικές λέξεις στις οποίες καλούνταν το κάθε παιδί να τοποθετήσει το άρθρο στο γένος που θεωρούσε σωστό. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 58 ουσιαστικά και ήταν το ίδιο με αυτό που χρησιμοποιήθηκε και στην έρευνα των Γαβριηλίδου και Ευθυμίου (2002).

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας συμπεραίνεται ότι :

Α)Τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έχουν παρουσιάσει καλύτερα αποτελέσματα από τα παιδιά με σύνδρομο Asperger όσον αφορά τα ουσιαστικά αρσενικού και θηλυκού γένους,

Β)Τα παιδιά με Asperger δεν παρουσιάζουν σημαντική διαφορά στο διαχωρισμό μεταξύ πρωτοτυπικών και μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών,

Γ) Οι παράγοντες που επηρεάζουν τόσο τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης όσο και τα παιδιά με Asperger ως προς την επιλογή των άρθρων είναι κυρίως φωνολογικοί-μορφολογικοί και όχι τόσο σημασιολογικοί

Δ)Τα παιδιά με Asperger καθώς και τα τυπικά αναπτυσσόμενα, για όσα ουσιαστικά είχαν κατάληξη –ος προτιμούσαν το αρσενικό γένος παρά το θηλυκό.

Ε)Στην κατηγορία των ουσιαστικών που ανήκουν στο ουδέτερο γένος τα παιδιά και των δύο ομάδων τα έχουν πάει πολύ καλύτερα.

Ζ)Τα παιδιά με Asperger έχουν αποδώσει εσφαλμένα στο ουδέτερο γένος αρκετά ουσιαστικά που ανήκουν σε θηλυκό και αρσενικό γένος.

Τα ευρήματα από το Α) και Ζ) μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά με σύνδρομο Asperger υστερούν σε κάποιο βαθμό ως προς την απόδοση του γένους των άρθρων από τα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά.

ABSTRACT

The present study aims to investigate the use of gender and specifically the gender of definite articles imported nouns Children with Asperger syndrome. The results given by children with Asperger compared with typically developing children, to determine whether there are differences between them, as supported under the Eisenmajer et al (1996), Attwood (2007) and Gena (2002) there is no difficulty in grammar, but in normal range.

The reason for this view was the fact that it has no place in Greek a similar study to examine the gender of article on children with Asperger syndrome. Also, the reason for the procedure and the conduct of research provided by the study of Gavriilidou and Efthymiou (2002) which investigated the conquest of the Greek race in typically developing children at preschool age, as well as the proposal of Anastasiadis-Symeonidis and Chila -Markopoulou (2002), which essentially classify an original and non-original gender under which they are sold.

In this investigation, the assay was performed using the method of personal interview of each child. Involved 10 children with Asperger age 5;6-6;6 as well as another 10 typically developing children of the same age. A questionnaire with prototypical and non-prototypical words which asked each child to place the article in the gender considered correct. The questionnaire consisted of 58 words and was essentially that used in research and Gavriilidou Efthymiou (2002).

According to the results of the research concluded that:

A) Typically developing children had better results than Asperger children for masculine and feminine

B) Children with Asperger syndrome seems to have no significant difference in separation between the original and non-original nouns

C) The factors that affect both typically developing children and

Asperger's in the choice of articles is mainly phonological and morphological- rather than semantic

D) That children with Asperger's and typically developing children for what essentially ending in -os prefer masculine than the female

E) In the category of essential belonging to neutral race children from both groups had done much better.

F) Asperger children have attributed incorrectly masculine and feminine gender to neuter gender

Based on A) and F), we can conclude that, in the overall, children with Asperger syndrome have more difficulties on gender of definite articles, when compared to typically developing children.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το γραμματικό γένος αποτελεί στα νέα ελληνικά ένα αναπόσπαστο μορφολογικό γνώρισμα των άρθρων, των ουσιαστικών, των επιθέτων και των αντωνυμιών. Το γραμματικό γένος δεν συμπίπτει απόλυτα με το φυσικό γένος γιατί το αρσενικό και το θηλυκό δεν δηλώνουν αναγκαστικά έμφυχα όντα του αντίστοιχου φύλου, καθώς επίσης και το ουδέτερο δεν δηλώνει πάντα άψυχα αντικείμενα.

Το γένος στην ελληνική έχει μελετηθεί στο παρελθόν από πολλούς ερευνητές όπως η Μαλικούτη (1970), ο Σωτηρόπουλος, (1972), η Θωμαδάκη (1994), οι οποίοι διαπίστωσαν την πολυπλοκότητα και το ενδιαφέρον που παρουσιάζει. Πρόσφατα έχει στραφεί και το ενδιαφέρον των γλωσσολόγων προς την θεματολογία του γένους. Πιο συγκεκριμένα η Ralli (2001, 2002) υποστηρίζει ότι το γένος των ουσιαστικών καθορίζεται από σημασιολογικούς παράγοντες (οι οποίοι παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 1), δηλαδή τα αρσενικά ουσιαστικά έχουν άρρεν αντικείμενο αναφοράς π.χ. *άνδρας, μαθητής*, ενώ τα θηλυκά ουσιαστικά έχουν θήλυ αντικείμενο αναφοράς π.χ. *γυναίκα, κόρη* αλλά και μορφολογικούς παράγοντες δηλαδή τα ουσιαστικά της πρώτης κλίσης είναι αρσενικά π.χ. *μαθητής, φύλακας*, της τρίτης κλίσης είναι θηλυκά π.χ. *τύχη, χαρά*, ενώ τα ουσιαστικά που σχηματίζονται με το παραγωγικό επίθημα –μα είναι ουδέτερα π.χ. *φόρεμα*. Βεβαίως επισημαίνει ότι δεν αρκούν αυτά μόνο τα χαρακτηριστικά για να ερμηνευτούν όλα τα ουσιαστικά, καθώς υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις. Για παράδειγμα στη λέξη «*η άβυσσος*» η οποία δέχεται κατάληξη σε –ος που παραπέμπει σε αρσενικό γένος, ανήκει στα ουσιαστικά θηλυκού γένους.

Σε άλλη μελέτη οι Αναστασιάδη-Συμεωνίδη και Χειλά-Μαρκοπούλου (2002) υποστηρίζουν ότι στην ελληνική υπάρχουν πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα. Αυτό σημαίνει δηλαδή ότι η απόδοση γένους των ουσιαστικών καθορίζεται με σημασιολογικά χαρακτηριστικά που αφορούν το «έμφυχο ή άψυχο» και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά που αφορούν την κλιτική τάξη και τα παραγωγικά επιθήματα (πιο αναλυτικά παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 1).

Σε ακόμη μία μελέτη της Christofidou (2002) υποστηρίζει ότι η ανάλυση της ονοματικής κλίσης κατηγοριοποιείται με βάση το γένος, σύμφωνα με τη φυσική θεωρία. Η φυσική θεωρία προσπαθεί να περιγράψει και να εξηγήσει τις γλωσσικές δομές με βάση την ανθρώπινη αντίληψη (Dressler, 1987). Πιο συγκεκριμένα, στην ψυχολογική πραγματικότητα του ομιλητή δεν έχουν όλα τα γλωσσικά στοιχεία την ίδια αξία, αλλά κάποια είναι φυσικότερα, δηλαδή λιγότερο αμαρκάριστα από άλλα, με συνέπεια να επικρατούν των περισσότερων σημαδεμένων (π.χ. να κατακτώνται πρώτα από το παιδί, αλλά να χάνονται τελευταία σε περιστάσεις γλωσσικής μεταβολής). Σύμφωνα με τη φυσική μορφολογία το κλιτικό σύστημα των περισσότερων γλωσσών φαίνεται να αποτελεί ένα μη φυσικό φαινόμενο, καθώς ενώ οι κλίσεις δεν είναι λειτουργικά απαραίτητες, απαιτούν αυξημένη γνωστική προσπάθεια (Wurzel, 1987: 86). Βεβαίως υπάρχουν και συγκολλητικές γλώσσες όπως η Τούρκικη στην οποία η ονοματική κλίση είναι μία και οι μορφολογικοί της δείκτες

μονοσήμαντοι. Σύμφωνα με τον Wurzel, (1984) οι διαφορετικές κλίσεις σε αυτές τις γλώσσες εξαρτώνται από εξωμορφολογικές ιδιότητες, δηλαδή σημασιολογικές (φύλο), λεξικές (γένος), και φωνολογικές (καταλήξεις). Έτσι, σύμφωνα με τη φυσική θεωρία αυτή η εξάρτηση της κλιτικής συμπεριφοράς του ονόματος από ανεξάρτητες μη μορφολογικές ιδιότητες μετατρέπει την κλίση σε ένα φυσικότερο φαινόμενο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναλυθούν εκτενέστερα η κατάκτηση του γένους σε άλλες γλώσσες, καθώς επίσης και στην ελληνική.

Λόγω της πολυπλοκότητας που παρουσιάζει το γένος, κρίθηκε η ανάγκη για την εξέταση των παιδιών με Asperger όσον αφορά την κατάκτηση και τη σωστή χρήση του γένους των άρθρων, καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί παρόμοια έρευνα στο παρελθόν με τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των ατόμων με σύνδρομο Asperger και αξίζει να επισημανθεί πως σύμφωνα με ερευνητές τα άτομα αυτά δεν παρουσιάζουν δυσκολίες στη γραμματική. Η άποψη αυτή θα αντικρουστεί από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας τα οποία αναλύονται στο πέμπτο και έκτο κεφάλαιο. Παρουσιάζει ενδιαφέρον να διαπιστώσουμε σύμφωνα με ποιους παράγοντες επηρεάζονται τα παιδιά για τη χρήση του γένους των άρθρων, δηλαδή τους σημασιολογικούς, μορφολογικούς, ή φωνολογικούς.

Αναλυτικά τα κεφάλαια της πτυχιακής έχουν ως εξής:

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 6 ΚΕΦΑΛΑΙΑ:

Στο 1^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του γένους, στα οποία αναλύεται η πρωτοτυπικότητα, καθώς επίσης και οι παράγοντες που παίζουν ρόλο στην κατάκτηση και χρήση του γένους των άρθρων.

Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι έρευνες που έχουν γίνει στην ελληνική καθώς επίσης και σε άλλες χώρες, σχετικά με την κατάκτηση του γένους των άρθρων.

Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του Αυτισμού και πιο συγκεκριμένα στο σύνδρομο Asperger. Επίσης παραθέτονται και κάποιες έρευνες που έχουν γίνει πάνω στον Αυτισμό, στο κομμάτι της γραμματικής.

Στο 4^ο κεφάλαιο αναλύεται η εξέλιξη της ομιλίας σε τυπικά αναπτυσσόμενο παιδί.

Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την υλοποίηση των ερευνητικών στόχων.

Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας και γίνεται σύγκριση ανάμεσα στα παιδιά με Asperger και τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.

Στο τέλος παραθέτονται τα συμπεράσματα και γίνεται συζήτηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

1.1 Πρωτοτυπικότητα και Γένος

Τα χαρακτηριστικά που ορίζουν την έννοια της πρωτοτυπικότητας σε σχέση με την απόδοση του γένους είναι τα χαρακτηριστικά με τη μεγαλύτερη εγκυρότητα, αυτά δηλαδή που εξασφαλίζουν σε ένα γλωσσικό στοιχείο την υψηλή πιθανότητα να ανήκει σε μια κατηγορία, και είναι δύο ειδών: σημασιολογικά και μορφολογικά. Τα σημασιολογικά αφορούν το έμφυχο (το οποίο περιλαμβάνει κυρίως το ανθρώπινο το οποίο παίζει σημαντικό ρόλο στην απόδοση του γένους καθώς τα ανθρώπινα υπακούουν πιο καθαρά στο σημασιολογικό κανόνα της εναρμόνισης με το φύλο του αντικειμένου αναφοράς) και το άψυχο, δηλαδή τη σημασία της ενέργειας, της ιδιότητας κτλ, ενώ τα μορφολογικά αφορούν την παρουσία τερματικών συμφώνων ή φωνηέντων που εκπροσωπούν μια κλιτική τάξη, συμπεριλαμβανομένων των επιθημάτων και των κλιτικών μορφημάτων.

Η κλιτική τάξη και η σημασία συσχετίζονται με το γένος, χωρίς το ένα να επιβάλλεται με αναγκαστικό τρόπο στο άλλο, αφού στην ίδια κλιτική τάξη μπορεί να υπάρχουν ουσιαστικά που ανήκουν σε διαφορετικά γένη όπως π.χ. άνθρωπος (αρσενικό) και έξοδος (θηλυκό) (Ralli, 2002), σε διαφορετικές σημασίες π.χ. ομορφιά (ιδιότητα) αμμουδιά (συλλογικότητα) αλλά και σε διαφορετικό γένος με παρόμοια λεξική σημασία, όπως π.χ. δρόμος (αρσενικό) και οδός (θηλυκό). Επίσης υπάρχει άμεση συσχέτιση της έννοιας της πρωτοτυπικότητας με την έννοια της κλειστής κατηγορίας, καθώς υπάρχουν ορισμένα ουσιαστικά τα οποία είναι εξαιρετικά σπάνια και προέρχονται από λογοτεχνικά κείμενα της αρχαίας ελληνικής (Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής 2002). Ακόμη, υπάρχει συσχέτιση της έννοιας της πρωτοτυπικότητας με τη συχνότητα εμφάνισης χωρίς βεβαίως να παίζει καθοριστικό ρόλο.

Η χρήση της έννοιας της πρωτοτυπικότητας στην απόδοση του γένους είναι ιδιαίτερα χρήσιμη καθώς ερμηνεύει γιατί:

- α) ένα παιδί μαθαίνει πρώτα τις πρωτοτυπικές κλιτικές τάξεις που συνδυάζονται με συγκεκριμένο γένος,
- β) στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας ο διδασκόμενος, διδάσκεται πρώτα τις πρωτοτυπικές κλιτικές τάξεις,
- γ) κατά την ενσωμάτωση των δανείων λέξεων, νέα μέλη αποκτούν κατά προτεραιότητα οι πρωτοτυπικές κλιτικές τάξεις,
- δ) κατά τη δημιουργία νεολογισμών του λεξιλογίου οι πρωτοτυπικές κλιτικές τάξεις που συνδυάζονται με συγκεκριμένο γένος αποκτούν νέα μέλη σε βάρος των μη πρωτοτυπικών.

Πρωτοτυπικότητα και αρσενικό γένος

Τα χαρακτηριστικά των ουσιαστικών κατά γένος σύμφωνα με την έννοια της πρωτοτυπικότητας, είναι τα εξής: Αρχικά όσον αφορά **το αρσενικό γένος**, πρωτοτυπικά αρσενικά θεωρούνται τα ουσιαστικά που έχουν ως αντικείμενο αναφοράς τους άρρεν (έμψυχο) και από την άποψη της μορφής τους λήγουν σε *-ς* (π.χ. *πατέρας, άνθρωπος*). Σχετικά με τα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- α) αυτά που το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν αλλά είναι άκλιτα (π.χ. *ο κομάντο*),
- β) αυτά που είναι άψυχα αλλά λήγουν σε *-ς* (π.χ. *ποταμός*) και
- γ) τα ουσιαστικά που είναι άψυχα και είναι άκλιτα (π.χ. *ο νες = καφές*).

1.1.2 Πρωτοτυπικότητα και θηλυκό γένος

Αναφορικά με τα πρωτοτυπικά ουσιαστικά **θηλυκού γένους** χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

- α) αυτά που είναι έμψυχα, έχουν ως αντικείμενο αναφοράς τους θήλυ και λήγουν σε *-α, -η, και -ου*, π.χ. *κόρη, μητέρα, αλεπού* κτλ, και
- β) αυτά που είναι άψυχα και που από σημασιολογική άποψη ανήκουν στα αφηρημένα ουσιαστικά που δηλώνουν ενέργεια, ιδιότητα, και συλλογικότητα π.χ. *αγριάδα, καλοσύνη* κτλ.

Στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, έχουμε τα εξής:

- α) τα έμψυχα ουσιαστικά που το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν π.χ. *η φρουρά*,
- β) τα έμψυχα ουσιαστικά που εμφανίζουν μόνο έναν τύπο αν και δηλώνονται οντότητες και των δύο φύλων, και είναι γνωστά ως επίκοινα ουσιαστικά π.χ. *ο/η συγγραφέας, φιλόλογος*,
- γ) τα έμψυχα ουσιαστικά που είναι άκλιτα π.χ. *η σοπράνο* και τέλος
- δ) τα άψυχα, κλιτά ουσιαστικά που λήγουν σε *-ς* π.χ. *οδός, πρόοδος*.

1.1.3 Πρωτοτυπικότητα και ουδέτερο γένος

Σχετικά με την κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών **ουδέτερου γένους**, υπάρχουν τα εξής:

- α) όλα τα άψυχα, άκλιτα ουσιαστικά π.χ. *το κομπιούτερ*
- β) όλα τα άψυχα, κλιτά ουσιαστικά που λήγουν σε *-ο, -ι, και -α*, και συνδέονται με κλιτικές τάξεις διαφορετικές από αυτές των θηλυκών σε *-η* και *-α*, π.χ. *το σώμα, το μήλο, το ποτήρι*
- γ) και αυτά που αναφέρονται σε έμψυχα και δηλώνουν υποκοριστικά ή μικρά ανθρώπων και ζώων π.χ. *το γατάκι, το στρατιωτάκι*.

Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους, θεωρούνται τα ακόλουθα:

- α) όσα άψυχα κλιτά ουσιαστικά λήγουν σε *-ν, -ς*, π.χ. *το κρέας, το φωνήεν* και
- β) όσα έμψυχα κλιτά ουσιαστικά λήγουν σε *-ο, -ι*, π.χ. *το πρόβατο, το κορίτσι*

1.2 Γένος και σημασιολογία

Η σημασιολογία παίζει σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του γένους στην ελληνική γλώσσα. Στα περισσότερα έμψυχα ουσιαστικά, δηλαδή αυτά που δηλώνουν ανθρώπινη ύπαρξη, συνήθως γίνεται αυτόματα η διάκριση του φύλου ως προς το γένος ανάμεσα σε αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά. Στην ονομαστική του ενικού τα αρσενικά λήγουν σε -ος, -ας, -ης, ενώ τα θηλυκά σε -α, και -η. Για παράδειγμα έχουμε *ο πατέρας, ο φοιτητής, ο άνθρωπος και η κόρη, η μητέρα*. Παρ' όλα αυτά αυτό δεν σημαίνει ότι τα υπόλοιπα ουσιαστικά είναι ουδέτερα, καθώς με την ίδια κατάληξη μπορούμε να έχουμε και τα τρία γένη. Με την κατάληξη -ος για παράδειγμα έχουμε, *ο κήπος* αρσενικού γένους, *η έξοδος* θηλυκού γένους και *το σκάφος* ουδετέρου γένους.

Άρα, η σημασιολογία παρέχει γενικώς μία διάκριση του γένους για τα ουσιαστικά που έχουν το χαρακτηριστικό «ανθρώπινο», καθώς όσα είναι αρσενικού φύλου είναι και αρσενικού γένους και αντίστοιχα όσα είναι θηλυκού φύλου, είναι και θηλυκού γένους. Παρ' όλα αυτά στα άψυχα δεν φαίνεται να συμβαίνει το ίδιο, σύμφωνα και με τα παραδείγματα. Θα μπορούσαμε λοιπόν να πούμε ότι οι τιμές του γένους στα άψυχα ουσιαστικά δηλαδή στα μη ανθρώπινα, είναι σχετικά απρόβλεπτες.

1.3 Γένος και φωνολογία

Η διάκριση του γένους δεν φαίνεται ότι καθορίζεται από φωνολογικούς παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί σε κάποια ουσιαστικά να υποδηλώνεται το γένος από την ονομαστική ενικού: όπως τα ουσιαστικά που λήγουν σε -η είναι θηλυκού γένους. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν φωνολογικοί κανόνες που μπορεί να εφαρμόζονται σε ορισμένες περιπτώσεις και να συνδέουν μια συγκεκριμένη μορφή της ονομαστικής του ενικού με μια τιμή γένους, χωρίς όμως να αρκούν για τον καθορισμό του γένους.

Αναλυτικότερα όπως προαναφέρθηκε σε παραδείγματα, ουσιαστικά στην ονομαστική ενικού που λήγουν σε -ος μπορεί να είναι και αρσενικά και θηλυκά και ουδέτερα. Το ίδιο ισχύει και με άλλες πτώσεις τόσο στον ενικό όσο και στον πληθυντικό αριθμό. Αναλυτικότερα στις λέξεις *ο δρόμος* (αρσενικού γένους), *η ήπειρος* (θηλυκού γένους) και *το βιβλίο* (ουδετέρου γένους) έχουν τις ίδιες καταλήξεις, συγκεκριμένα στην γενική ενικού λήγουν σε -ου, στην αιτιατική ενικού σε -ο καθώς επίσης και στην γενική πληθυντικού λήγουν σε -ων. Παρατηρούμε λοιπόν ότι και τα τρία γένη μπορούν να παρουσιάσουν τις ίδιες καταλήξεις χωρίς να υπάρχει κάποιος διαχωρισμός για συγκεκριμένο γένος.

1.4 Γένος και μορφολογία

Θα μπορούσε ο καθορισμός του γένους να γίνεται μορφολογικά είτε:

- α) με βάση ολόκληρο το κλιτικό παράδειγμα (όπου μπορούμε να ελέγξουμε περισσότερους από ένα τύπους πτώσης και αριθμού του ουσιαστικού)
- β) είτε με αναφορά στον τρόπο σχηματισμού των λέξεων, δηλαδή την παραγωγή και την σύνθεση

Σύμφωνα με την Ralli (1997, 1999) η κλιτική τάξη είναι ένας δείκτης μορφής ο οποίος μετέχει στο σχηματισμό λέξεων για να διασφαλίσει το σωστό συνδυασμό θεμάτων και επιθημάτων. Τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν στην κάθε κλιτική τάξη μας βοηθάνε να

εντοπίσουμε τη σχέση ανάμεσα στο γένος και στις κλιτικές αυτές τάξεις. Σύμφωνα με την ταξινόμηση της Ralli (1994, 2000a) υπάρχουν οχτώ κλιτικές τάξεις απ' τις οποίες είναι αξιοσημείωτα τα ακόλουθα:

α) τα ουσιαστικά της δεύτερης κλιτικής τάξης είναι αρσενικά (*μαθητής, φύλακας, κεφτές, παππούς*),

β) τα ουσιαστικά της τρίτης και τέταρτης κλιτικής τάξης είναι θηλυκά (*τύχη ΚΤ3, χαρά ΚΤ3, πόλη ΚΤ4*) και

γ) τα ουσιαστικά της πέμπτης, έκτης, έβδομης και όγδοης κλιτικής τάξης είναι ουδέτερα (*βιβλίο ΚΤ5, παιδί ΚΤ6, δάσος ΚΤ7, σώμα ΚΤ8*).

Η σχέση ανάμεσα στο γένος και στην κλιτική τάξη έχει αποδειχθεί και σε άλλες γλώσσες, στη Ρωσική με τον Halle (1990), στην ισπανική με τον Harris (1991, 1992) και οι Corbett (1991) και Aronoff (1994) για ένα σημαντικό αριθμό γλωσσών.

Σύμφωνα με μορφολογικά κριτήρια στα παράγωγα ουσιαστικά το γένος προέρχεται απ' το παραγωγικό επίθημα και κληροδοτείται στο ουσιαστικό μέσω των αρχών της κεφαλής και της μεταπήδησης των χαρακτηριστικών. Σύμφωνα με αυτό λοιπόν μπορούμε να ερμηνεύσουμε ότι τα ουσιαστικά που λήγουν σε -της και -μος είναι αρσενικά (π.χ. *στρατιώτης, θάλαμος*) τα ουσιαστικά που λήγουν σε -εια, και -ισσα θηλυκά (π.χ. *γειτόνισσα, καλλιέργεια*) και τα ουσιαστικά που λήγουν σε -μα, ουδέτερα. Πιο συγκεκριμένα, στο παράδειγμα το *φόρεμα* [φορε (P.) - μα (Ο.ΟΥΔ)], το παραγωγικό επίθημα -μα θεωρείται κεφαλή της δομής. Έτσι ως κεφαλή είναι υπεύθυνο για την μεταβίβαση των χαρακτηριστικών της κατηγορίας του ουσιαστικού και του γένους στο παράγωγο ουσιαστικό. Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ανήκουν στη δέσμη αυτών του λήμματος -μα, το οποίο ως μόρφημα φέρει τις πληροφορίες στο νοητικό λεξικό. Το ίδιο συμβαίνει και με τις σύνθετες λέξεις στις οποίες οι τιμές του γένους κληρονομούνται από την κεφαλή που στην ελληνική βρίσκεται στην δεξιά πλευρά.

Άλλη μία απόδειξη του κατά πόσο το γένος εξαρτάται από τη μορφολογία, φαίνεται σε λέξεις που χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό οικειότητας. Η ελληνική παρέχει τυπικά ζεύγη για όρους που δηλώνουν στενή συγγένεια, μέσω μιας διάκρισης με βάση το κλιτικό επίθημα και όχι με τη χρήση πρόσθετου λεξικού υλικού όπως στην αγγλική. Για παράδειγμα στην ελληνική στις λέξεις *αδερφός/αδερφή, νονός/νονά, θείος/θεία*, για να δηλώσουμε το άλλο φύλο χρησιμοποιείται το ίδιο θέμα και αλλάζει η κατάληξη, ενώ στην αγγλική στις λέξεις *brother/sister, uncle/aunt, godfather/godmother* χρησιμοποιούνται διαφορετικές λέξεις για τη δήλωση του αρσενικού και του θηλυκού, πράγμα αναμενόμενο καθώς στην αγγλική απουσιάζει το γραμματικό γένος από τα ουσιαστικά. Χαρακτηριστική είναι επίσης η εναλλαγή του γένους στα πιο οικεία κατοικίδια ζώα καθώς υπάρχει μία τριμερής διάκριση κλίσης, ενώ για τα άλλα ζώα το γένος αποτελεί ένα ιδιαίτερο λεξικό χαρακτηριστικό του ουσιαστικού [(π.χ. *ο γάτος - η γάτα - το γατί, ο σκύλος - η σκύλα - το σκυλί*), (*η τίγρης, ο λύκος* κτλ)].

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι από μορφολογικής άποψης στην κατηγορία των ουσιαστικών που λήγουν σε -ος και ανήκουν στην πρώτη κλιτική τάξη, δεν ισχύει τίποτε από τα παραπάνω. Αυτό συμβαίνει γιατί τα ουσιαστικά της α' κλιτικής τάξης μπορεί να είναι και αρσενικά και θηλυκά. Για παράδειγμα οι λέξεις *έξοδος* και *δρόμος* είναι θηλυκού και αρσενικού γένους αντίστοιχα και ανήκουν στην ίδια κλιτική τάξη, επίσης η λέξη *γλωσσολόγος*, μπορεί να χαρακτηριστεί και από τα δύο γένη και αρσενικό και θηλυκό. Άρα βλέπουμε ότι εδώ δεν επηρεάζεται μορφολογικά το γένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η Κατάκτηση του γένους

2.1 Μελέτες κατάκτησης του γένους σε άλλες γλώσσες

Οι Tucker, Lambert & Rigault (1977), Karmiloff-Smith (1979) και SurrIDGE (1989) μελέτησαν την απόδοση του γένους σε λέξεις της γαλλικής και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα γαλλόφωνα παιδιά μπορούσαν να αναγνωρίσουν το γένος των λέξεων βάσει των μορφο-φωνολογικών τους καταλήξεων. Ομοίως, η Mill (1986) σε μελέτη που διεξήχθη, βρήκε ότι τα γερμανόφωνα παιδιά προκειμένου να επιλέξουν το σωστό γένος, στηρίζονταν σε μορφολογικούς κανόνες και όχι τόσο σε σημασιολογικούς. Σύμφωνα με την ερευνήτρια τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά όπως τα έμψυχα ή άψυχα, διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στην κατάκτηση του γένους αλλά σίγουρα μικρότερο ρόλο απ' αυτόν του μορφολογικού και συντακτικού παράγοντα.

Ακόμη έρευνες για την κατάκτηση της εβραϊκής (Berman, 1985), της ισπανικής (Perez-Prereira, 1991) και της Ιταλικής (Bates, Devesconi κ.α., 1995) επιβεβαίωσαν ότι τα μορφολογικά χαρακτηριστικά παίζουν τον κυριότερο ρόλο για την κατάκτηση του γένους, σε σύγκριση με τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά που έχουν δευτερεύοντα ρόλο. Μάλιστα η Perez-Pereira (1991) μελέτησε την επίδραση των μορφολογικών και συντακτικών παραγόντων έναντι των σημασιολογικών-εξωγλωσσικών παραγόντων στην απόδοση του γένους και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα παιδιά όσο μεγαλώνουν αρχίζουν να προσέχουν περισσότερο τους συντακτικούς κανόνες. Σε παρόμοια συμπεράσματα κατέληξε και η έρευνα του Henzl (1975) για την απόδοση του γένους στην τσεχοσλοβακική. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε υπεργενίκευση των αρσενικών καταλήξεων, στα επίκοινα ουσιαστικά (που έχουν ως αντικείμενο αναφοράς και άρρεν και θήλυ).

2.2 Έρευνες για το γένος στην ελληνική

Η Stephany μελέτησε τους σημασιολογικούς παράγοντες στην απόδοση γένους της ελληνικής και βρήκε ότι στο λόγο των ελληνόφωνων παιδιών εμφανίζεται σημαντικός αριθμός έμψυχων ουδετέρων και μη έμψυχων ουδετέρων, παρόλο που το 71% των έμψυχων ουσιαστικών που παρουσιάζονται στον αυθόρμητο λόγο των παιδιών ηλικίας 1,10 έτους είναι αρσενικά ή θηλυκά και το 46% των άψυχων είναι ουδέτερα. Σύμφωνα με το αποτέλεσμα αυτό η Stephany οδηγήθηκε στο συμπέρασμα, ότι αν και το σημασιολογικό χαρακτηριστικό παίζει σημαντικό ρόλο στη χρήση των ουσιαστικών από τα ελληνόπουλα, είναι εμφανές ότι ήδη από πολύ πρώιμη ηλικία, το γένος δεν μπορεί να εξισωθεί με το χαρακτηριστικό αυτό.

Σε μια θεωρητική τους πρόταση οι Αναστασιάδη-Συμεωνίδη και Χειλά-Μαρκοπούλου(2002) υποστηρίζουν ότι υπάρχουν στην ελληνική πρωτοτυπικά αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα ουσιαστικά, με τη έννοια ότι για ορισμένα ουσιαστικά της ελληνικής υπάρχει κάποιο αναμενόμενο γένος που προσδιορίζεται με βάση το φύλο του αντικειμένου αναφοράς, καθώς και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της λέξης. Στη συνέχεια η πρόταση αυτή ερευνήθηκε και επιβεβαιώθηκε από τις Γαβριηλίδου και Ευθυμίου (2002) στην οποία έρευνα συμμετείχαν 27 νήπια. Αναλυτικότερα κατηγοριοποίησαν τα ουσιαστικά σε πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά και στα τρία γένη και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι στα πρωτοτυπικά ουσιαστικά το συνολικό ποσοστό των λαθών ήταν μικρότερο απ' ότι στις μη πρωτοτυπικές λέξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΑΥΤΙΣΜΟΣ

3.1 Βασικά χαρακτηριστικά του αυτιστικού φάσματος

Ο αυτισμός περιγράφηκε για πρώτη φορά πριν από 60 χρόνια από τον Leo Kanner το 1943, ενώ το 1976 η Lorna Wing αναφέρθηκε στην «Τριάδα των Διαταραχών» και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αυτισμό στους τομείς της κοινωνικοποίησης, της επικοινωνίας, και της φαντασίας. Επιστήμονες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διερεύνηση του αυτισμού που έχει αποδειχτεί ότι αποτελεί ένα περίπλοκο φάσμα διάχυτων αναπτυξιακών διαταραχών και συμπεριλαμβάνει τον «κλασσικό αυτισμό», το σύνδρομο Asperger, το σύνδρομο Heller και το σύνδρομο Rett. Προκειμένου να υπάρχει ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός του αυτισμού, χρησιμοποιούνται παγκοσμίως τα κριτήρια που αναγράφονται στο Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο των Νοητικών Διαταραχών (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, DSM-IV). Σύμφωνα λοιπόν με το DSM-IV ο αυτισμός ορίζεται, ως μια διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή που αποτελείται από μια ή περισσότερες συγκεκριμένες ανωμαλίες. Οι διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές χαρακτηρίζονται από σοβαρή διάχυτη βλάβη σε αρκετούς αναπτυξιακούς τομείς, όπως στις δεξιότητες κοινωνικής αλληλεπίδρασης, στις δεξιότητες επικοινωνίας ή στην παρουσία στερεοτυπικής συμπεριφοράς, ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων (APA, 2001, σελ 65). Πρόκειται για χρόνιες σοβαρές νευρο-ψυχιατρικές καταστάσεις γνωστικής φύσης, που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και τον κόσμο, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνει να προσαρμόζεται στις καταστάσεις της καθημερινής ζωής.

Πιο συγκεκριμένα το πιο εμφανές σύμπτωμα είναι η καθυστέρηση της ανάπτυξης του λόγου, μια παλινδρόμηση στο λόγο και η έλλειψη του φυσιολογικού ενδιαφέροντος για άλλους ανθρώπους που παρατηρείται έντονα στην νηπιακή ηλικία (Rapin, 1997). Πολλά παιδιά με αυτισμό εκδηλώνουν σημαντικές καθυστερήσεις στην επικοινωνία, (δηλαδή δεν μπορούν κατανοήσουν και να εκφράσουν λόγο, δεν καταλαβαίνουν το νόημα και τη σημασία της διαδικασίας της επικοινωνίας), στις δεξιότητες της καθημερινής ζωής (π.χ. δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν) και στις κοινωνικές δεξιότητες (π.χ. δεν είναι σε θέση να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν σχέσεις με άλλους ανθρώπους). Επιπλέον, υπολογίζεται ότι το 75% των παιδιών με αυτισμό παρουσιάζουν νοητική υστέρηση με αποτέλεσμα να μην μπορούν να αναπτύξουν τις γνωστικές τους ικανότητες και να δυσκολεύονται να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που επισημάνθηκαν. Όσο πιο χαμηλός είναι ο δείκτης νοημοσύνης τόσο πιο χαμηλό είναι το επίπεδο λειτουργικότητας, γεγονός που ενισχύει την έννοια του φάσματος που κυριαρχεί στον τομέα του αυτισμού (Waterhouse, Allen, Dunn, Fein, Feinstein, Rapin & Wing, 1996).

Αναλυτικότερα η συμπτωματολογία στην αυτιστική διαταραχή αφορά ορισμένους τομείς: τον προφορικό λόγο, τις γνωστικές λειτουργίες, την προσοχή, τις κοινωνικές και συναισθηματικές εκδηλώσεις, το παιχνίδι, την αισθητηριακή επεξεργασία, τη διασπαστική συμπεριφορά, τις στερεοτυπικές αντιδράσεις και τις ιδιαίτερες ικανότητες. Σχετικά με τον προφορικό του λόγο ένα παιδί στο φάσμα του αυτισμού παρουσιάζει ηχολαλία, ακατάληπτη άρθρωση, συχνά μονότονο τόνο της φωνής (χωρίς τις κατάλληλες διακυμάνσεις). Επίσης ακατάλληλη ένταση της φωνής καθώς και ασυνάρτητο λόγο. Όσον αφορά το γνωστικό τομέα το παιδί μπορεί να παρουσιάζει ασταθής μάθηση, μαθησιακή παλινδρόμηση ή ακόμη και πιθανή νοητική υστέρηση. Στον τομέα της προσοχής παρουσιάζεται αποφυγή βλεμματικής επαφής, διάσπαση προσοχής, ελάχιστη ή υπερβολική ενασχόληση με ορισμένα αντικείμενα

και εκδήλωση ανησυχίας. Υπάρχουν αρκετές ελλείψεις στις κοινωνικές και συναισθηματικές εκδηλώσεις, όπως, έλλειψη ενδιαφέροντος για συνομηλίκους, έλλειψη ενδιαφέροντος γενικά για όλους τους ανθρώπους, έλλειψη πρωτοβουλίας και ανταπόκρισης σε κοινωνικές συναλλαγές, αποφυγή ή άρνηση σωματικής επαφής. Ακόμη, μπορεί να παρουσιάζει απάθεια σε ερεθίσματα που προκαλούν φόβο ή υπερβολική αντίδραση φόβου σε ερεθίσματα που συνήθως δεν προκαλούν φοβική αντίδραση. Επίσης μπορεί να παρουσιάζει απάθεια ή υπερβολική αντίδραση στον αποχωρισμό από τη μητέρα καθώς επίσης και απαθείς ή ανάρμοστες με το περιβάλλον συναισθηματικές εκφράσεις.

Το παιχνίδι του μπορεί να χαρακτηριστεί κατά βάση ατομικό, μονότονο, χωρίς φαντασία με υπερβολική προσκόλληση σε ορισμένα παιχνίδια. Σχετικά με την αισθητηριακή επεξεργασία το παιδί μπορεί να παρουσιάζει ιδιόρρυθμη επεξεργασία οπτικών ερεθισμάτων, αδιαφορία ή υπερβολική αντίδραση σε ακουστικά ερεθίσματα, αδιαφορία ή υπερβολική αντίδραση σε απτικά ερεθίσματα ακόμη και υπερευαισθησία σε ορισμένες γεύσεις και οσμές. Συχνά μπορεί να παρουσιάσει επιθετική συμπεριφορά, να εμφανίσει εκρήξεις θυμού καθώς επίσης και να αυτοτραυματιστεί. Ακόμη, χαρακτηριστικό είναι οι στερεοτυπικές συμπεριφορές που αναπτύσσει είτε με οπτικά ερεθίσματα, είτε στην ομιλία, στη γεύση (να κρατά τροφές στο στόμα για πολύ ώρα), είτε στην αφή, ή την κίνηση(να κουνάει τα δάχτυλα ή τα χέρια για πολύ ώρα). Σημαντικές βεβαίως είναι και οι ιδιαίτερες ικανότητες που μπορεί να παρουσιάσει ένα παιδί που ανήκει στην αυτιστική διαταραχή, όπως εξαιρετική ικανότητα απομνημόνευσης, υψηλή αριθμητική ικανότητα, υπερλεξία, επιδεξιότητα σε πάζλ και άλλα.

3.2 Asperger-Υψηλής λειτουργικότητας Αυτισμός

Η διάκριση της διαταραχής Asperger από άλλες νόσους, έγινε το 1944 από ένα Αυστριακό παιδίατρο τον Δρ Χανς Ασπέργκερ. Είχε παρατηρήσει ότι τέσσερα αγοράκια που ήταν ασθενείς του, παρουσίαζαν μια ιδιοσυγκρασιακή και περίεργη συμπεριφορά. Μετά από έρευνες, έδωσε στη συμπεριφορά αυτή το όνομα 'Αυτιστική Ψυχοπάθεια Παιδικής Ηλικίας' (Autistic psychopathy in childhood). Το όνομα Σύνδρομο Asperger (Asperger's Syndrome) καθιερώθηκε από το 1981 όταν η Δρ. Λόρνα Γούνγκ (Lorna Wing), μια Αγγλίδα ψυχίατρος, δημοσίευσε ένα ακαδημαϊκό έγγραφο που λεγόταν Asperger's Syndrome: a Clinical Account, το οποίο ξανάφερε στο φώς την έρευνα που είχε κάνει ο Hans Asperger και καθιέρωσε έτσι την επωνυμία Asperger's Syndrome για να περιγράψει μία πάθηση που ανήκει στις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος (Autistic Spectrum Disorder).

Το Σύνδρομο Asperger θεωρείται πάθηση που ανήκει στις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος, διότι όπως και ο κλασσικός Αυτισμός, είναι μια αναπτυξιακή διαταραχή που επηρεάζει τον τρόπο επικοινωνίας και τις σχέσεις ενός ατόμου με το περιβάλλον του. Συχνά θεωρείται ότι όλοι όσοι έχουν Αυτισμό και έχουν υψηλές επιδόσεις, φέρουν το Σύνδρομο Asperger. Ωστόσο, είναι γνωστό σήμερα ότι υπάρχουν αρκετές άλλες μορφές Αυτισμού, αυτές του αποκαλούμενου ως "Λειτουργικού Αυτισμού", όπου τα άτομα αποδίδουν με υψηλές επιδόσεις χωρίς να εμφανίζουν αυτά καθαυτά τα συμπτώματα του Συνδρόμου Asperger. Η διαφορά μεταξύ του Συνδρόμου Asperger και του Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμού, όπως την περιέγραψε ο καθηγητής Τόνυ Άτγουντ (Tony Attwood), είναι ότι ο Υψηλής Λειτουργικότητας Αυτισμός ξεκινά μεν ως κλασσικός Αυτισμός στην παιδική ηλικία, αλλά τα άτομα αυτά δείχνουν μια μεγάλη εξέλιξη στην επικοινωνιακή τους ικανότητα (communicational ability). Έτσι καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις όποιες χαμηλές προδιαγραφές είχαν γίνει σχετικά σε μικρή ηλικία με την νοητική ανάπτυξή τους. Αυτοί οι έφηβοι και ενήλικες υποστηρίζονται πιο πολύ από τους γονείς και

τους θεραπευτές τους, διότι παρουσιάζουν μια πραγματικά εκπληκτική άνοδο στις ικανότητές τους, κάτι που δεν παρουσιάζεται από αυτούς με το Σύνδρομο Asperger.

Βεβαίως είναι σημαντικό να σημειωθεί το εξής: το Μάιο του 2013 θα δημοσιευθεί το Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Ένωσης των Ψυχικών Διαταραχών DSM-V, το οποίο είναι η προγραμματισμένη Πέμπτη έκδοση και θα αντικαταστήσει το DSM-IV. Σύμφωνα λοιπόν με το εγχειρίδιο αυτό υπήρξαν προτάσεις να εξαλειφθεί ο όρος «σύνδρομο Asperger» ως ξεχωριστή διαταραχή και να συγχωνευθεί στις διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD). Σύμφωνα με την προτεινόμενη νέα κατάταξη, οι κλινικοί γιατροί θα αξιολογήσουν τη σοβαρότητα της κλινικής εικόνας των διαταραχών του φάσματος του αυτισμού (ASD) ως σοβαρή, μέτρια ή ήπια διαταραχή. Ωστόσο, η πρόταση αυτή έχει εμπνεύσει μεγάλη διαμάχη μεταξύ των ειδικών στο σύνδρομο Asperger, όπως τον Tony Attwood και Simon Baron-Cohen οι οποίοι υποστηρίζουν ότι δεν θα πρέπει να γίνει μία τέτοια ανακατάταξη και θα πρέπει να παραμείνει ο όρος ως έχειν.

3.3 Asperger και Γλώσσα

Τα παιδιά με σύνδρομο Asperger δεν φαίνεται να αντιμετωπίζουν σημαντική καθυστέρηση στο λόγο ως την νηπιακή ηλικία των 3 ετών (Gilberg 1989a, Worth Health Organization 1992) αν και σύμφωνα με έρευνες περίπου το 50% των παιδιών με σύνδρομο Asperger παρουσιάζουν μία καθυστέρηση στην ομιλία τους, η οποία καθυστέρηση παύει να υπάρχει όταν φτάσουν στην ηλικία των 5 ετών (Eisenmajer et al 1996). Μάλιστα έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζουν σημαντική ανάπτυξη στο συντακτικό και στο γραμματικό μέρος της γλώσσας. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ορισμένες δυσκολίες με τις οποίες συχνά μπορεί να έρθουν αντιμέτωπα τα παιδιά με σύνδρομο Asperger. Πιο συγκεκριμένα, συχνά στις ανωνυμίες αντικαθιστούν το α' πρόσωπο με το β' ή το γ' πρόσωπο ή και το αντίθετο (Βογιουνδρούκας 1999 και Μαγκούνη, Τσιτιρώτη 2010). Ακόμη, έχουν την τάση να φλυαρούν, είτε να αποφεύγουν τη συνομιλία, με αποτέλεσμα να συνυπάρχει ένας μονόλογος. Επίσης, μπορεί να σχηματίζουν δικές τους λέξεις όταν θέλουν να απεικονίσουν κάτι, τους λεγόμενους νεολογισμούς (Tantam 1991 : Volden and Lord 1991). Επίσης συχνά μπορεί να χρησιμοποιούν επαναληπτικό λόγο και να ηχολαλούν.

Ακόμη, μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολία σχετικά με τη μεταφορική μορφή του λόγου, καθώς αντιλαμβάνονται την κυριολεκτική σημασία, με αποτέλεσμα αρκετές φορές να μην μπορούν να αντιληφθούν το αστείο ή ακόμα και να παρεξηγηθούν. Μπορεί όμως να συμβεί και το αντίθετο, δηλαδή να γελάσουν με κάτι το οποίο το θεωρούν οι ίδιοι διασκεδαστικό, χωρίς βεβαίως να χηρίζεται λόγος, παρουσιάζουν δηλαδή ακατάλληλο χιούμορ. Επίσης, άτομα με σύνδρομο Asperger μπορεί να ενοχληθούν αρκετά, εάν κάποιος τους διακόψει ενώ μιλάνε, παρ' όλα αυτά το ίδιο πράγμα μπορεί να κάνουν και οι ίδιοι, ενώ μιλάει κάποιος άλλος και να τον διακόπτουν συνεχώς. Επίσης, παρουσιάζουν ιδιομορφία στην προσωδία του λόγου, καθώς ο τόνος της φωνής τους μπορεί να είναι μονότονος και ασυνήθιστα υψηλός ή χαμηλός. Δεν υπάρχουν εναλλαγές στη χροιά της ομιλίας τους και πολλές φορές χρησιμοποιούν είτε πολύ δυνατή ένταση φωνής είτε πολύ χαμηλή.

Βέβαια τα άτομα με σύνδρομο Asperger παρουσιάζουν και κάποιες ιδιαίτερες ικανότητες. Πιο αναλυτικά, μπορεί να παρουσιάζουν άριστη ικανότητα απομνημόνευσης και παπαγαλίας. Επίσης, μπορεί να έχουν υψηλή αριθμητική ικανότητα και να μπορούν να φέρουν εις πέρας προβλήματα και αριθμητικές ασκήσεις υψηλής δυσκολίας ή ανώτερου επιπέδου από το χρονολογικό της ηλικίας τους. Εφόδια αρκετά σημαντικά κατά την φοίτησή

τους σε σχολείο. Ακόμη μπορεί να παρουσιάσουν ιδιαίτερη επιδεξιότητα σε πάζλ και περίπλοκες κατασκευές και μπορεί να γίνουν ιδιαίτερα ευρηματικοί.

3.4 Έρευνες στον αυτισμό πάνω στη γραμματική

Στην Ελληνική γλώσσα δεν υπάρχουν έρευνες που να εξετάζουν το γένος των ατόμων με αυτισμό παρ' όλα αυτά αξίζει να αναφερθούν κάποιες που αναφέρονται στα μορφοσυντακτικά χαρακτηριστικά των ατόμων αυτών:

Ο Βογιουνδρούκας (1999) μελέτησε το αν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα παιδιά με αυτισμό και σύνδρομο Asperger στη χρήση του πρώτου και δευτέρου προσώπου των προσωπικών αντωνυμιών στον ενικό αριθμό καθώς επίσης και στη χρήση του πρώτου, δευτέρου και τρίτου προσώπου των καταλήξεων των ρημάτων. Στην έρευνα συμμετείχαν παιδιά με αυτισμό, με σύνδρομο Asperger και τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά. Τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ήταν τα εξής: τα άτομα με αυτισμό αντιμετώπισαν δυσκολίες στις προσωπικές αντωνυμίες καθώς επίσης και στην κατανόηση κάποιων ρηματικών τύπων. Σύμφωνα με τον Βογιουνδρούκα τα αποτελέσματα αυτά ερμηνεύονται λόγω της αδυναμίας των παιδιών με αυτισμό να χειριστούν τις δεικτικές λέξεις και να αναπτύξουν το μηχανισμό του ακροατή-ομιλητή (Jordan 1989). Ακόμη δυσκολίες στις προσωπικές αντωνυμίες αντιμετώπισαν και τα παιδιά με Asperger (αντικατάσταση αντωνυμιών εμένα και εσένα με τις αντωνυμίες εγώ και εσύ) πράγμα που δικαιολογείται σύμφωνα με τα στάδια ανάπτυξης καθώς οι τύποι «εμένα και εσένα» αναπτύσσονται τελευταία και μπορεί να υπάρχει μια καθυστέρηση. Τέλος παρατηρήθηκε ότι τα παιδιά με σύνδρομο Asperger είχαν την τάση να αλλάζουν τη φράση του συνομιλητή, χρησιμοποιώντας πιο σωστή γραμματική, αποδεικνύοντας έτσι τη δυσκολία κατανόησής τους στους κοινωνικούς κανόνες και στην κατανόηση του επικοινωνιακού πλαισίου.

Σε συνέχεια της παραπάνω έρευνας οι Μαγκούνη και Τσιτιρώκη (2010) συνέκριναν την επίδοση των παιδιών με Asperger ηλικίας 6;6-9;0 ετών και τυπικά αναπτυσσόμενων παιδιών, αναφορικά με α) την κατανόηση και παραγωγή των προσωπικών αντωνυμιών σε όλα τα πρόσωπα ενικού και πληθυντικού αριθμού και β) την κατανόηση και παραγωγή του γένους του τρίτου προσώπου σε ενικό και πληθυντικό αριθμό. Βρήκαν ότι τα παιδιά με Asperger έδωσαν καλά αποτελέσματα στο πρώτο σκέλος αλλά δυσκολεύτηκαν στο δεύτερο σκέλος της έρευνας και συγκεκριμένα στην κατανόηση και παραγωγή του σωστού γένους του τρίτου προσώπου. Αυτό ισχύει για τα μικρότερα σε ηλικία παιδιά, όπου παρατηρήθηκε αντικατάσταση του θηλυκού γένους (αυτή, αυτές) με το αρσενικό (αυτός, αυτοί) τόσο στην κατανόηση όσο και στην παραγωγή. Οι ερευνήτριες υποθέτουν ότι οι δυσκολίες αυτές οφείλονται στην κατανόηση του ρόλου των προσωπικών αντωνυμιών σε επίπεδο χρήσης και επικοινωνίας που είναι απόρροια της φύσης του αυτισμού που αποτελεί διαταραχή επικοινωνίας, δεν κάνουν λόγο για μορφοσυντακτικά ελλείμματα.

Σε άλλη έρευνα των Terzi, A., Marinis, T., Francis, K., Kotsopoulou, A. (2012) ερευνήθηκε η μορφοσύνταξη της Ελληνικής σε άτομα με αυτισμό, εστιάζοντας στην περιοχή των αντωνυμιών και της μη-ενεργητικής μορφολογίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 παιδιά με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, ηλικίας 5;0-8;0 ετών, τα οποία συγκρίθηκαν με παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Οι συνθήκες στις οποίες εξετάστηκαν ήταν οι ακόλουθες: α) κλιτικές αντωνυμίες, β) πλήρεις αντωνυμίες, γ) αυτοπαθείς αντωνυμίες, δ) μη-ενεργητική μορφολογία παθητική ερμηνεία, ε) μη-ενεργητική μορφολογία αυτοπαθής ερμηνεία, και στ) μη-ενεργητική μορφολογία αυτοπαθή ρήματα, παθητική ερμηνεία. Σύμφωνα με τα

αποτελέσματα τα παιδιά και των δύο ομάδων τα πήγαν πολύ καλά σε όλες τις συνθήκες εκτός από την δ)μη-ενεργητική μορφολογία παθητική ερμηνεία η οποία αναπτύσσεται αργά ηλικιακά και για τις δύο ομάδες. Ακόμη οι δύο ομάδες δεν διέφεραν σημαντικά παρά μόνο στην α) συνθήκη στην οποία τα παιδιά με αυτισμό είχαν απόδοση 88,3% αρκετά υψηλή, ενώ τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης είχαν απόδοση 99,2%. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι τα ελληνόφωνα παιδιά με αυτισμό παρουσιάζουν πρόβλημα στο κομμάτι της γραμματικής που συμπεριλαμβάνει τις κλιτικές αντωνυμίες, η οποία χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Εξέλιξη της ομιλίας σε τυπικά αναπτυσσόμενο παιδί

Από την πρώτη μέρα της ζωής του ένα παιδί μπορεί και εκφράζεται, είτε με το κλάμα, το γέλιο, είτε βγάζοντας κάποιους ήχους. Μάλιστα δυο εβδομάδες μετά τη γέννησή του το μωρό αρχίζει να παράγει κάποια ή όλα τα φωνήεντα. Από τον 4^ο μήνα και μετά το μωρό αρχίζει και βαβίζει χρησιμοποιώντας συλλαβές π.χ ντα-ντα, μα-μα. Προσπαθεί να μιμηθεί τους ήχους απ' το περιβάλλον του και νιώθει την ανάγκη να επικοινωνήσει. Έχει κάνει λοιπόν τα πρώτα του βήματα για να αναπτύξει ομιλία. Ανάμεσα στον ενδέκατο και το δωδέκατο μήνα υπάρχει ένα σπουδαίο σημείο για την εξέλιξη της ομιλίας. Πριν απ' αυτό το χρονικό σημείο το παιδί εξέφραζε με διάφορους ήχους και με τις επαναλήψεις συλλαβών (βάβισμα), τις ανάγκες του και τις διαθέσεις του, χωρίς να βγαίνει κάποιο νόημα απ' αυτά που έλεγε. Τώρα μαθαίνει να συνδέει με νόημα τις συλλαβές και να δημιουργεί λέξεις όπως μαμά, μπαμπά. Στην ηλικία λοιπόν του 1^{ου} έτους μπορεί να προφέρει τρεις με τέσσερις λέξεις που έχουν κάποια σημασία και μπορεί να τις κατανοήσει ο συνομιλητής. Ακόμη, αρχίζει να κατονομάζει τα μέλη του σώματός του: στόμα, μύτη, μαλλιά κτλ.

Στην ηλικία των δύο ετών το παιδί χρησιμοποιεί στο λεξιλόγιό του πενήντα λέξεις ενώ μπορεί να καταλάβει ακόμη περισσότερες. Επίσης, βάζει στη σειρά δύο με τρεις λέξεις δημιουργώντας, μικρές και απλές φράσεις αποτελούμενες κυρίως από ουσιαστικά και αντωνυμίες (εγώ, εσύ, εμένα, εσένα). Μάλιστα αρχίζει να χρησιμοποιεί και λίγα ρήματα δημιουργώντας φράσεις με τη απλή φωνοτακτική δομή της πρότασης Y-P-A. Του αρέσουν οι συνομιλίες με άλλα άτομα ενώ είναι χαρακτηριστικοί οι μεγάλοι μονόλογοι καθ' όλη τη διάρκεια του παιχνιδιού. Στην ηλικία των 2 ½ ετών το παιδί πλέον χρησιμοποιεί στο λεξιλόγιό του 200 λέξεις. Ακόμη, είναι σε θέση να πει ολόκληρο το όνομά του, ενώ υπάρχει ένας έντονος αρνητισμός σε κάθε τι που συμβαίνει γύρω του. Μπορεί να κατονομάσει αρκετά αντικείμενα και να επαναλάβει 2 με 3 μονοψήφιους αριθμούς όταν ερωτηθεί. Συχνά κάνει ερωτήσεις χρησιμοποιώντας τις αντωνυμίες «τι, ποιος, πότε» και χρησιμοποιεί με μεγαλύτερη ευχέρεια τις προσωπικές αντωνυμίες, χωρίς να κάνει λάθη. Μάλιστα σε αυτή την ηλικία εμφανίζεται το αόριστο άρθρο «ένα» και στη συνέχεια το αόριστο άρθρο στο θηλυκό «μία», όπου γίνεται και η αναλογία άρθρου με το γένος.

Στην ηλικία των τριών ετών το παιδί χρησιμοποιεί όλο και περισσότερα ρήματα δημιουργώντας φράσεις με τέσσερις λέξεις. Αρχίζει και χρησιμοποιεί τα άρθρα στην ομιλία του και το χρονικό «θα». Επίσης παρουσιάζεται έντονα το ενδιαφέρον του να τα μάθει όλα και κάνει συνεχώς ερωτήσεις. Μπορεί να μετρήσει μόνος του μέχρι το 10 και να επαναλάβει αν του ζητηθεί μέχρι και πέντε μονοψήφιους αριθμούς. Έχει αρχίσει και μαθαίνει παιδικά τραγουδάκια ή και ποιηματάκια με απλό λεξιλόγιο. Μάλιστα εμφανίζεται και ο πληθυντικός αριθμός στην ομιλία του. Επίσης, είναι σε θέση πλέον σε αυτήν την ηλικία να γνωρίζει το φύλο του.

Στις ηλικίες μεταξύ των 3 ½ και 4 ετών, εμφανίζονται τέσσερα στοιχεία στην ομιλία του παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να αντιληφτεί και να ξεχωρίσει τις χρονικές καταστάσεις και το χρόνο. Πρόκειται για την κατανόηση και στη συνέχεια εκπομπή των διάφορων χρονικών καταστάσεων, που δημιουργείται μια πράξη μέσω της χρήσης του ανάλογου χρόνου των ρημάτων. Το άλλο στοιχείο είναι η ποιότητα και η ποσότητα. Αναλυτικότερα, οι έννοιες της ποσότητας και της ποιότητας αρχίζουν να κατανοούνται πλήρως από το παιδί, το οποίο είναι σε θέση να τις χρησιμοποιήσει από την ηλικία των 4 ετών και μετά. Στη συνέχεια το επόμενο στοιχείο είναι η σωστή χρήση των άρθρων. Το παιδί έχει κατανοήσει τη χρήση τους και το διαχωρισμό τους στα τρία γένη. Μάλιστα είναι σε θέση

να χρησιμοποιεί τα επιρρήματα και τις προθέσεις εμπλουτίζοντας με αυτόν τον τρόπο το λεξιλόγιό του και φυσικά την ομιλία του.

Στην ηλικία πλέον των πέντε ετών χρησιμοποιεί μία σωστά φωνητικά ομιλία, σύνθετες προτάσεις και ο λόγος του μοιάζει με αυτόν που χρησιμοποιεί ένας ενήλικας. Χρησιμοποιεί σωστά επιθετικούς προσδιορισμούς προκειμένου να περιγράψει κάτι. Του αρέσει να ακούει και να μαθαίνει ιστορίες και μετά να κάθεται να τις περιγράφει, του αρέσουν τα αινίγματα και τα προβλήματα καθώς του αρέσει να ψάχνει να βρει τις λύσεις. Εάν δεν γνωρίζει τη σημασία λέξεων αμέσως ρωτάει κάποιον μεγαλύτερο και στη συνέχεια τις χρησιμοποιεί και αυτό. Ακόμη, γνωρίζει ακριβώς την ηλικία του, τα γενέθλια του, αλλά και τη διεύθυνση του σπιτιού του. Μάλιστα είναι σε θέση να ξεκινήσει τα πρώτα βήματα της γραφής.

Στην ηλικία των έξι ετών το παιδί πηγαίνει στο σχολείο, αρχίζει να συνθέτει συλλαβές και να δημιουργεί λέξεις ακόμη και φράσεις μέσω της ανάγνωσης και της γραφής. Εκπαιδεύεται σε απλούς κανόνες ορθογραφίας, και μαθαίνει να γράφει μικρά κείμενα που να έχουν νόημα, στόχο, συνοχή και πλοκή. Μπορεί και γράφει με μεγαλύτερη άνεση καθώς επίσης και να διαβάζει. Μπορεί να διηγηθεί από μόνος του ιστορίες ή ακόμη και να τις πλάσει ο ίδιος από τη φαντασία του. Ακόμη, χρησιμοποιεί σωστά τις χρονικές έννοιες «χθες και αύριο», καθώς αρκετά παιδιά μέχρι αυτή την ηλικία τις μπερδεύουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1 Σκοπός της έρευνας

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, κύριος σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση της σωστής χρήσης του γένους των άρθρων μπροστά από τις λέξεις, από παιδιά με σύνδρομο Asperger. Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται τα κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιούν τα παιδιά προκειμένου να βάλουν το σωστό γένος των άρθρων, και σύμφωνα με ποιους παράγοντες επηρεάζονται: σημασιολογικούς, φωνολογικούς, μορφοσυντακτικούς.

5.2 Συμμετέχοντες

Η δοκιμασία χορηγήθηκε συνολικά σε είκοσι συμμετέχοντες-παιδιά τα οποία ανήκαν στην ίδια ηλικιακή ομάδα. Πιο αναλυτικά, χορηγήθηκε σε δέκα παιδιά τα οποία έχουν διαγνωστεί με σύνδρομο Asperger και είχαν καλές νοητικές ικανότητες καθώς επίσης και καλό αντιληπτικό και εκφραστικό λόγο. Αυτή η ομάδα παιδιών αποτελούνταν από 5 κορίτσια και 5 αγόρια ηλικίας 5;6 – 6;6 χρόνων τα οποία φοιτούσαν σε νηπιαγωγείο εκτός από ένα το οποίο φοιτούσε στην α' δημοτικού. Η δεύτερη ομάδα που δημιουργήθηκε αποτελούσε την ομάδα ελέγχου. Η ομάδα ελέγχου αποτελούνταν από δέκα συμμετέχοντες-παιδιά τυπικής ανάπτυξης εκ των οποίων τα 3 ήταν κορίτσια και τα 7 ήταν αγόρια ηλικίας 5;6 – 6;6 ετών. Από αυτή την ομάδα παιδιών τα 6 παιδιά φοιτούσαν στο νηπιαγωγείο και τα υπόλοιπα 4 παιδιά στη α' δημοτικού.

Πίνακας 1.1 Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων-παιδιά με σύνδρομο Asperger

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΦΥΛΟ	ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ
1) Μ	Θήλυ	5;9	Νηπιαγωγείο
2) Γ	Αρσενικό	6;0	Νηπιαγωγείο
3) Γ	Αρσενικό	6;6	Α' Δημοτικού
4) Μ	Θήλυ	5;6	Νηπιαγωγείο
5) Σ	Αρσενικό	6;2	Νηπιαγωγείο
6) Β	Θήλυ	6;6	Νηπιαγωγείο
7) Χ	Θήλυ	5;7	Νηπιαγωγείο
8) Χ	Θήλυ	5;6	Νηπιαγωγείο
9) Γ	Αρσενικό	6;3	Νηπιαγωγείο
10) Α	Αρσενικό	6;4	Νηπιαγωγείο
Μ.Ο		6;09	

Πίνακας 5.2.2 Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων-παιδιά τυπικής ανάπτυξης

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΦΥΛΟ	ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ
1) Χ	Αρσενικό	6;3	Α΄ Δημοτικού
2) Δ	Θήλυ	6;4	Α΄ Δημοτικού
3) Γ	Αρσενικό	6;6	Α΄ Δημοτικού
4) Δ	Αρσενικό	5;7	Νηπιαγωγείο
5) Θ	Αρσενικό	5;6	Νηπιαγωγείο
6) Δ	Αρσενικό	5;8	Νηπιαγωγείο
7) Μ	Θήλυ	5;7	Νηπιαγωγείο
8) Σ	Αρσενικό	5;6	Νηπιαγωγείο
9) Γ	Αρσενικό	6;4	Α΄ Δημοτικού
10) Ε	Θήλυ	5;9	Νηπιαγωγείο
Μ.Ο		6;0	

5.3 Περιγραφή της διαδικασίας

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της ατομικής συνέντευξης σε κάθε παιδί ξεχωριστά. Τα δεδομένα καταγράφονταν σε ερωτηματολόγιο το οποίο είχε κατασκευαστεί στη έρευνα των Γαβριηλίδου και Ευθυμίου(2002). Η διαδικασία είχε ως εξής: η θεραπεύτρια διάβαζε στα παιδιά τις λέξεις και αυτά καλούνταν να βάλουν μπροστά το σωστό γένος του άρθρου στην κάθε λέξη. Αρχικά δίνονταν μία διευκόλυνση από τυχαία παραδείγματα λέξεων προκειμένου να καταλάβει το παιδί τι πρέπει να κάνει. Σε περίπτωση που δυσκολεύονταν το παιδί να βρει ποιο γένος άρθρου ταιριάζει μπροστά απ' τη λέξη, τότε χρησιμοποιούνταν η μέθοδος της πολλαπλής επιλογής προκειμένου να διαλέξει ποιο γένος άρθρου θα βάλει. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 58 λέξεις της ελληνικής. Οι 34 ήταν πρωτοτυπικές (34/58) και οι 25 μη πρωτοτυπικές (25/58) ως προς το γένος.

Η κάθε λέξη δόθηκε σε 10 παιδιά με Asperger και 10 παιδιά τυπικής ανάπτυξης, δηλαδή η κάθε λέξη δόθηκε 10 φορές στην κάθε ομάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στον πίνακα που ακολουθεί παραθέτουμε τα αποτελέσματα για τα ουσιαστικά που απαντήθηκαν συνολικά.

6.1 Παιδιά με σύνδρομο Asperger

Πίνακας 3: Σωστή απάντηση σε απόλυτες τιμές και ποσοστά

ΛΕΞΕΙΣ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
1. Άνθρωπος	8/10 (80%)	-	2/10 (20%)
2. Έξοδος	2/10 (20%)	4/10 (40%)	4/10 (40%)
3. Αρκούδος	7/10 (70%)	1/10 (10%)	2/10 (20%)
4. Είσοδος	1/10 (10%)	5/10 (50%)	4/10 (40%)
5. Κηπουρός	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
6. Δρόμος	7/10 (70%)	2/10 (20%)	1/10 (10%)
7. Άμμος	-	9/10 (90%)	1/10 (10%)
8. Πρόοδος	2/10 (20%)	7/10 (70%)	1/10 (10%)
9. Φιλόλογος	7/10 (70%)	2/10 (20%)	1/10 (10%)
10. Υπάλληλος	5/10 (50%)	2/10 (20%)	3/10 (30%)
11. Ψήφος	3/10 (30%)	3/10 (30%)	4/10 (40%)
12. Περίπολος	6/10 (60%)	3/10 (30%)	1/10 (10%)
13. Νηπιαγωγός	6/10 (60%)	2/10 (20%)	2/10 (20%)
14. Οδηγός	8/10 (80%)	1/10 (10%)	1/10 (10%)
15. Άβυσσος	3/10 (30%)	3/10 (30%)	4/10 (40%)
16. Ουρανός	10/10 (100%)	-	-
17. Λάθος	1/10 (10%)	-	9/10 (90%)
18. Αεροσυνοδός	1/10 (10%)	4/10 (40%)	5/10 (50%)
19. Καπνοδόχος	2/10 (20%)	4/10 (40%)	4/10 (40%)
20. Γιατρός	7/10 (70%)	2/10 (20%)	1/10 (10%)
21. Δάσος	1/10 (10%)	2/10 (20%)	7/10 (70%)
22. Ήπιρος	4/10 (40%)	6/10 (60%)	-
23. Άλεπού	-	10/10 (100%)	-
24. Εργάτης	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
25. Ασβέστης	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
26. Σωλήνας	7/10 (70%)	3/10 (30%)	-
27. Μαϊμού	-	10/10 (100%)	-
28. Πατέρας	10/10 (100%)	-	-
29. Αγριάδα	-	8/10 (80%)	2/10 (20%)
30. Σαντιγύ	-	9/10 (90%)	1/10 (10%)

31.Κομπιούτερ	-	-	10/10 (100%)
32.Καφετζού	1/10 (10%)	5/10 (50%)	4/10 (40%)
33.Κόρη	-	9/10 (90%)	1/10 (10%)
34.Αλλαγή	1/10 (10%)	8/10 (80%)	1/10 (10%)
35.Καλοσύνη	1/10 (10%)	7/10 (70%)	2/10 (20%)
36.Φωτομοντέλο	-	2/10 (20%)	8/10 (80%)
37.Βασιλόπουλο	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
38.Στρατιωτάκι	-	-	10/10 (100%)
39.Κοριτσακι	-	-	10/10 (100%)
40.Γατακι	-	-	10/10 (100%)
41.Μελάνι	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
42.Πουλόβερ	1/10 (10%)	1/10 (10%)	8/10 (80%)
43.Γκαράζ	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
44.Κρουασάν	-	-	10/10 (100%)
45.Αγόρι	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
46.Χάος	3/10 (30%)	-	7/10 (70%)
47.Γκαρσόν	1/10 (10%)	1/10 (10%)	8/10 (80%)
48.Βουνό	-	-	10/10 (100%)
49.Βουλευτής	7/10 (70%)	1/10 (10%)	2/10 (20%)
50.Γραμματέας	8/10 (80%)	1/10 (10%)	1/10 (10%)
51.Συγγραφέας	8/10 (80%)	1/10 (10%)	1/10 (10%)
52.Κρέας	-	-	10/10 (100%)
53.Σώμα	-	-	10/10 (100%)
54.Πουλί	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
55.Χαλβάς	6/10 (60%)	-	4/10 (40%)
56.Πουρές	5/10 (50%)	1/10 (10%)	4/10 (40%)
57.Μήλο	-	-	10/10 (100%)
58.Αγελάδα	2/10 (20%)	8/10 (80%)	-

Στους πίνακες που ακολουθούν κάνουμε διαχωρισμό των απαντήσεων σύμφωνα με το γένος του κάθε ουσιαστικού και με το αν το ουσιαστικό είναι πρωτοτυπικό ή όχι σε σχέση με το συγκεκριμένο γένος.

Πίνακας 3.1: Σωστές απαντήσεις παιδιών με Asperger στα ουσιαστικά με αρσενικό γένος.

Αρσενικό Γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1. Άνθρωπος → 80%	1. Δρόμος → 70%
2. Αρκούδος → 70%	2. Ουρανός → 100%
3. Κηπουρός → 80%	3. Ασβέστης → 90%
4. Οδηγός → 80%	4. Σωλήνας → 70%
5. Φιλολόγος → 70%	5. Χαλβάς → 60%
6. Γιατρός → 70%	6. Πουρές → 50%
7. Εργάτης → 90%	
8. Πατέρας → 100%	
9. Γραμματέας → 80%	
10. Συγγραφέας → 80%	
11. Υπάλληλος → 50%	
12. Νηπιαγωγός → 60%	
13. Αεροσυνοδός → 10%	
14. Βουλευτής → 70%	

Πίνακας 3.2: Σωστές απαντήσεις παιδιών με Asperger στα ουσιαστικά με θηλυκό γένος.

Θηλυκό γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1.Αλεπού → 100%	1.Φιλόλογος → 20%
2.Μαϊμού → 100%	2.Υπάλληλος → 20%
3.Αγριάδα → 80%	3.Νηπιαγωγός → 20%
4.Σαντιγί → 90%	4.Οδηγός → 10%
5.Κόρη → 90%	5.Γιατρός → 20%
6.Αλλαγή → 80%	6.Συγγραφέας → 10%
7.Καλοσύνη → 70%	7.Βουλευτής → 10%
8.Αγελάδα → 80%	8.Γραμματέας → 10%
9.Καφετζού → 50%	9.Αεροσυνοδός → 40%
	10.Έξοδος → 40%
	11.Είσοδος → 50%
	12.Ψήφος → 30%
	13.Περίπολος → 30%
	14.Άβυσσος → 30%
	15.Καπνοδόχος → 40%
	16.Άμμος → 90%
	17.Πρόοδος → 70%
	18.Ήπειρος → 60%

Πίνακας 3.3: Σωστές απαντήσεις παιδιών με Asperger στα ουσιαστικά με ουδέτερο γένος.

Ουδέτερο γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1.Κομπιούτερ → 100%	1.Λάθος → 90%
2.Βουνό → 100%	2.Αγόρι → 90%
3.Κρουασάν → 100%	3.Γκαρσόν → 80%
4.Σώμα → 100%	4.Δάσος → 70%
5.Μήλο → 100%	5.Χάος → 70%
6.Πουλόβερ → 80%	6.Κρέας → 100%
7.Γκαράζ → 90%	
8.Πουλί → 90%	
9.Μελάνι → 90%	
10.Στρατιωτάκι → 100%	
11.Κοριτσάκι → 100%	
12.Γατάκι → 100%	
13.Βασιλόπουλο→ 90%	
14.Φωτομοντέλο→ 80%	

6.2 Ανάλυση Αποτελεσμάτων παιδιών με Asperger

Αμέσως παρακάτω αναλύουμε στατιστικά τα αποτελέσματα ανά γένος και πρωτοτυπικότητα. Στην επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν η ανάλυση των συχνοτήτων και το μη παραμετρικό χ^2 , προκειμένου να μελετηθεί η στατιστική σημαντικότητα των σωστών ή των λανθασμένων απαντήσεων των παιδιών με σύνδρομο Asperger και των παιδιών τυπικής ανάπτυξης στις πρωτοτυπικές και μη πρωτοτυπικές λέξεις. Ακολούθως προκειμένου να συγκριθούν τα αποτελέσματα και των δύο ομάδων των παιδιών χρησιμοποιήθηκε το Mann-Whitney test.

6.2.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους

Όσον αφορά στα **πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους**, δηλαδή τα ουσιαστικά των οποίων το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν έμψυχο και λήγουν σε -ς, τα παιδιά τα πήγαν σχετικά καλά. Πιο συγκεκριμένα, στις λέξεις *άνθρωπος*, *κηπουρός*, *οδηγός*, *γραμματέας* και *συγγραφέας* το 80% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος, στις λέξεις *αρκούδος*, *βουλευτής*, *φιλόλογος* και *γιατρός* το 70% των παιδιών, στη λέξη *εργάτης* το 90% των παιδιών και στη λέξη *πατέρας* το 100% των παιδιών. Μόνο στις λέξεις *υπάλληλος*, *νηπιαγωγός* και *αεροσυνοδός* τα αποτελέσματα κυμάνθηκαν σε πιο χαμηλά επίπεδα με ποσοστά 50%, 60% και 10% αντίστοιχα.

Υπήρξε στατιστική σημαντικότητα στις λέξεις *γραμματέας*, *συγγραφέας*, *αρκούδος*, *φιλόλογος*, *γιατρός* και *εργάτης*, ως εξής:

Γραμματέας: [$\chi^2=9,8$ p-value=0,010<0,05],

Συγγραφέας: [$\chi^2=9,8$ p-value=0,011<0,05],

Αρκούδος: [$\chi^2=6,2$ p-value=0,045<0,05],

Φιλόλογος: [$\chi^2=6,2$ p=0,057<0,05],

Γιατρός: [$\chi^2=6,2$ p=0,059<0,05],

Εργάτης: [$\chi^2=6,4$ p=0,019<0,05].

Αντίθετα στις υπόλοιπες λέξεις η επιλογή των σωστών έναντι των λανθασμένων δεν ήταν στατιστικά σημαντική.

Άνθρωπος: [$\chi^2=3,6$ p-value=0,103>0,05],

Κηπουρός: [$\chi^2=3,60$ p-value=0,107>0,05],

Οδηγός: [$\chi^2=9,8$ p-value=0,011<0,05],

Υπάλληλος: [$\chi^2=1,4$ p=0,633>0,05],

Νηπιαγωγός: [$\chi^2=3,2$ p=0,240>0,05],

Αεροσυνοδός: [$\chi^2=2,6$ p=0,368>0,05],

Βουλευτής: [$\chi^2=6,2$ p=0,061>0,05].

Σχετικά με τα **μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους**, τα οποία είναι αυτά που το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν άψυχο και λήγουν σε -ς, τα αποτελέσματα ήταν σχετικά καλά. Πιο συγκεκριμένα, στις λέξεις *δρόμος* και *σωλήνας* το 70% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος, στη λέξη *ουρανός* το 100% των παιδιών και στη λέξη *ασβέστης* το 90% των παιδιών. Μόνο στις λέξεις *χαλβάς* και *πουρές* δεν ήταν τόσο καλά τα αποτελέσματα με ποσοστό παιδιών 60% και 50% αντίστοιχα.

Στατιστική σημαντικότητα υπάρχει μόνο στη λέξη *ουρανός*, καθώς όλα τα παιδιά έδωσαν τη σωστή απάντηση αλλά και στη λέξη *ασβέστης*:

Ασβέστης: [$\chi^2=6,4$ p=0,023<0,05].

Στις υπόλοιπες λέξεις δεν υπήρξε στατιστική σημαντικότητα:

Δρόμος: [$\chi^2=6,2$ p=0,063>0,05],

Σωλήνας: [$\chi^2=1,6$ p=0,338>0,05],

Πουρές: [$\chi^2=2,6$ $p=0,376>0,05$],

Χαλβάς: [$\chi^2=0,4$ $p=0,762>0,05$].

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα αρσενικό γένος στις λέξεις:

α) οι οποίες ανήκουν στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους που λήγουν σε -ς. Πιο συγκεκριμένα στις λέξεις: *έξοδος*, *πρόοδος* και *καπνοδόχος* το 20% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος, στις λέξεις *ψήφος* και *άβυσσος* το 30% των παιδιών, στη λέξη *περίπολος* το 60% των παιδιών και στη λέξη *ήπειρος* το 40% των παιδιών.

β) σε αυτές που ανήκουν στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών ουδέτερου γένους: το 30% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στη λέξη το χάος, ενώ το 10% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στις λέξεις *το δάσος*, *το λάθος* και *το γκαρσόν*

γ) σε αυτές που ανήκουν στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους: το 20% των παιδιών απέδωσε σε αρσενικό γένος τη λέξη *αγελάδα*, και το 10% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στις λέξεις *η αλλαγή*, *η καλοσύνη* και *η καφετζού*.

6.2.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους

Όσον αφορά την κατηγορία των **πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους**, που λήγουν σε -α, -η, -ου, και αναφέρονται σε έμψυχο θηλυκό και σε αυτά που δηλώνουν ενέργεια, ιδιότητα και συλλογικότητα, τα παιδιά έδωσαν πολύ καλά αποτελέσματα. Αναλυτικότερα, στις λέξεις *αλεπού* και *μαϊμού* όλα τα παιδιά τις απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100%, στις λέξεις *αγριάδα*, *αλλαγή* και *αγελάδα* το 80% των παιδιών τις απέδωσαν σε θηλυκό γένος, στις λέξεις *σαντιγί* και *κόρη* το 90% των παιδιών και στη λέξη *καλοσύνη* το 70% των παιδιών. Μόνο στη λέξη *καφετζού* το 50% την απέδωσε σε θηλυκό γένος, το οποίο ποσοστό είναι αρκετά πιο χαμηλό απ' τα προηγούμενα.

Σε αυτή την κατηγορία των ουσιαστικών τα περισσότερα αποτελέσματα ήταν στατιστικά σημαντικά και συγκεκριμένα στις λέξεις: *αλεπού*, *μαϊμού*, *αλλαγή*, *καλοσύνη*, *σαντιγί*, *κόρη*:

Αλλαγή: [$\chi^2=9,8$ $p=0,010<0,05$],

Καλοσύνη: [$\chi^2=6,2$ $p=0,059<0,05$],

Σαντιγί: [$\chi^2=6,4$ $p=0,023<0,05$],

Κόρη: [$\chi^2=6,4$ $p=0,022<0,05$].

Μόνο σε στις λέξεις *αγελάδα* και *αγριάδα* δεν υπήρξε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα:

Αγριάδα: [$\chi^2=3,6$ $p=0,109>0,05$],

Αγελάδα: [$\chi^2=3,6$ $p=0,108>0,05$].

Σχετικά με την κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, τα οποία φέρουν δείκτη αρσενικότητας σε -ς (επίκοινα ουσιαστικά), τα παιδιά στην πλειονότητά τους επέλεξαν το αρσενικό γένος. Μόνο το 20% των παιδιών επέλεξε το θηλυκό γένος στις λέξεις *φιλόλογος*, *υπάλληλος*, *νηπιαγωγός* και *γιατρός*, και το 10% των παιδιών απέδωσε θηλυκό γένος στις λέξεις *οδηγός*, *βουλευτής*, *συγγραφέας*, *γραμματέας*. Μόνο στη λέξη *αεροσυνοδός* απέδωσαν πιο υψηλό ποσοστό της τάξεως του 40% το οποίο όμως εξακολουθεί να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα.

Όσον αφορά την κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, τα οποία λήγουν σε -ς αλλά δεν είναι επίκοινα, τα παιδιά τα πήγαν λίγο καλύτερα, αλλά τα ποσοστά εξακολουθούν να κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα, το 40% των παιδιών απέδωσαν θηλυκό γένος στις λέξεις *έξοδος* και *καπνοδόχος*, στη λέξη *είσοδος* το 50% των παιδιών, στις λέξεις *ψήφος*, *περίπολος* και *άβυσσος* απέδωσαν το 30% των παιδιών,

στη λέξη *άμμος* το 90% των παιδιών αρκετά πιο υψηλά από τα υπόλοιπα ποσοστά όπως και στη λέξη *πρόοδος* το 70% παιδιών και *ήπειρος* το 60% των παιδιών απέδωσε σε θηλυκό γένος.

Μόνο στη λέξη *άμμος* υπήρξε στατιστική σημαντικότητα:

Άμμος: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,019<0,05]$

Ενώ σε όλες τις υπόλοιπες λέξεις τα αποτελέσματα ήταν μη στατιστικά σημαντικά.

Περίπολος: $[\chi^2=3,8 \quad p=0,181]$,

Καπνοδόχος: $[\chi^2=0,8 \quad p=0,793>0,05]$,

Έξοδος: $[\chi^2=0,900 \quad p=0,791>0,05]$,

Είσοδος: $[\chi^2=2,6 \quad p=0,367>0,05]$,

Ψήφος: $[\chi^2=0,200 \quad p=1,00>0,05]$,

Άβυσσος: $[\chi^2=0,22 \quad p=1,000>0,05]$,

Πρόοδος: $[\chi^2=6,2 \quad p=0,061>0,05]$.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα το θηλυκό γένος σε μικρό ποσοστό βέβαια, στις ακόλουθες κατηγορίες λέξεων:

α) στις μη πρωτοτυπικές λέξεις αρσενικού γένους *ο δρόμος*, *ο σωλήνας* και *ο πουρές* απέδωσαν το 20%, το 30% και το 10% των παιδιών αντίστοιχα,

β) στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών ουδέτερου γένους στις λέξεις: *το αγόρι* και *το γκαρσόν* απέδωσε το 10% των παιδιών σε θηλυκό γένος και στη λέξη *το δάσος* απέδωσε το 20% των παιδιών

γ) στην πρωτοτυπική λέξη αρσενικού γένους *ο αρκούδος* απέδωσε θηλυκό γένος το 10% των παιδιών

δ) στην πρωτοτυπική λέξη ουδέτερου γένους *το φωτομοντέλο*, απέδωσε το 20% των παιδιών στο θηλυκό γένος και στις λέξεις *μελάνι*, *βασιλόπουλο*, *πουλόβερ*, *γκαράζ*, *πουλί* απέδωσε θηλυκό γένος το 10% των παιδιών.

6.2.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους

Σχετικά με τα **πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους**, τα οποία χωρίζονται σε 2 κατηγορίες:

α) αυτά που αναφέρονται σε άψυχο αντικείμενο αναφοράς και είτε είναι άκλιτα, είτε λήγουν σε -ο, -ι, -α, καθώς επίσης και σε εκείνα

β) που αναφέρονται σε έμψυχα και δηλώνουν υποκοριστικά ή μικρά ανθρώπων και ζώων, τα παιδιά τα πήγαν πολύ καλά.

Πιο αναλυτικά για τις λέξεις της πρώτης κατηγορίας τα αποτελέσματα ήταν τα ακόλουθα: στις λέξεις *κομπιούτερ*, *βουνό*, *κρουασάν*, *σώμα*, και *μήλο* όλα τα παιδιά τις απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100%, στη λέξη *πουλόβερ* απέδωσαν το 80% των παιδιών σε ουδέτερο γένος, και στις λέξεις *γκαράζ*, *πουλί* και *μελάνι* το 90% των παιδιών. Στην δεύτερη κατηγορία τα αποτελέσματα ήταν πάλι τα ακόλουθα: στις λέξεις *στρατιωτάκι*, *κοριτσάκι* και *γατάκι* όλα τα παιδιά τις απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100%, και στη λέξη *βασιλόπουλο* το 90% απέδωσε το ουδέτερο γένος.

Σε όλες τις λέξεις τα αποτελέσματα ήταν στατιστικά σημαντικά εφόσον στην πλειοψηφία τους απάντησαν σωστά, εκτός από τη λέξη *πουλόβερ*. Πιο αναλυτικά τα στατιστικά αποτελέσματα ήταν τα εξής:

Γκαράζ: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,020<0,05]$,
Μελάνι: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,022<0,05]$,
Βασιλόπουλο: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,023<0,05]$,
Πουλί: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,022<0,05]$,
Πουλόβερ: $[\chi^2=9,8 \text{ p}=0,011>0,05]$.

Σχετικά με τα **μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους**, τα οποία θεωρούνται τα άψυχα και κλιτά, που λήγουν σε -ν, -ς, καθώς επίσης και τα έμψυχα που λήγουν σε -ο, -ι, τα παιδιά έδωσαν επίσης καλά αποτελέσματα. Αναλυτικότερα στις λέξεις *το λάθος* και *το αγόρι* το 90% των παιδιών τις απέδωσαν σωστά, στη λέξη *το γκαρσόν* απέδωσε το 80% των παιδιών, στη λέξη *το δάσος* και *το χάος* απέδωσε το 70% των παιδιών, και στη λέξη *το κρέας* απέδωσε το 100% των παιδιών.

Σε ότι αφορά τα στατιστικά αποτελέσματα σχεδόν σε όλες τις λέξεις υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά, με εξαίρεση στη λέξη *χάος* στην οποία δεν υπήρξε στατιστική σημαντικότητα. Πιο συγκεκριμένα τα αποτελέσματα ήταν τα εξής στις λέξεις:

Λάθος: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,21<0,05]$,
Αγόρι: $[\chi^2=6,4 \text{ p}=0,021<0,05]$,
Γκαρσόν: $[\chi^2=6,8 \text{ p}=0,010<0,05]$,
Δάσος: $[\chi^2=6,2 \text{ p}=0,057<0,05]$,
Χάος: $[\chi^2=1,0 \text{ p}=0,351>0,05]$.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα το ουδέτερο γένος σε αρκετές λέξεις.

α) Πιο συγκεκριμένα, το 40% των παιδιών απέδωσε ουδέτερο γένος στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους στις λέξεις: *έξοδος, είσοδος, ψήφος, άβυσσος και καπνοδόχος*, και το 10% των παιδιών απέδωσε ουδέτερο γένος στην ίδια κατηγορία στις λέξεις: *άμμος, πρόοδος, περίπολος*.

β) Ακόμη στην κατηγορία των επίκοινων ουσιαστικών απέδωσαν στη λέξη *υπάλληλος* το 30% των παιδιών σε ουδέτερο γένος, στις λέξεις *νηπιαγωγός και βουλευτής* το 20% των παιδιών, στη λέξη *αεροσυνοδός* το 50% των παιδιών και στις λέξεις *φιλόλογος, οδηγός, γιατρός, γραμματέας, συγγραφέας* το 10% των παιδιών.

γ) Επίσης στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους απέδωσε το 20% των παιδιών σε ουδέτερο γένος στις λέξεις *αγριάδα και καλοσύνη*, στη λέξη *καφετζού* το 40% των παιδιών και στις λέξεις *σαντιγί, κόρη, αλλαγή*, το 10% των παιδιών.

δ) Στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους απέδωσε στις λέξεις *άνθρωπος και αρκούδος* το 20% των παιδιών σε ουδέτερο γένος, και στη λέξη *εργάτης* το 10% των παιδιών

ε) και τέλος στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους, στις λέξεις *χαλβάς και πουρές* απέδωσε το 40% των παιδιών σε ουδέτερο γένος και στις λέξεις *δρόμος και ασβέστης* το 10% των παιδιών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παραθέτουμε τα αποτελέσματα για τα ουσιαστικά που απαντήθηκαν συνολικά.

6.3 Παιδιά τυπικής ανάπτυξης

Πίνακας 4: Σωστή απάντηση σε απόλυτες τιμές και ποσοστά.

ΛΕΞΕΙΣ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
1.Ανθρωπος	10/10 (100%)	-	-
2.Εξοδος	-	9/10 (90%)	1/10 (10%)
3.Αρκούδος	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
4.Είσοδος	-	10/10 (100%)	-
5.Κηπουρός	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
6.Δρόμος	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
7.Άμμος	4/10 (40%)	4/10 (40%)	2/10 (20%)
8.Πρόοδος	4/10 (40%)	6/10 (60%)	-
9.Φιλόλογος	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
10.Υπάλληλος	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
11.Ψήφος	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
12.Περίπολος	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
13.Νηπιαγωγός	6/10 (60%)	4/10 (40%)	-
14.Οδηγός	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
15.Αβυσσος	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
16.Ουρανός	9/10 (90%)	1/10 (10%)	-
17.Λάθος	-	-	10/10 (100%)
18.Αεροσυνοδός	8/10 (80%)	1/10 (10%)	1/10 (10%)
19.Καπνοδόχος	8/10 (80%)	1/10 (10%)	1/10 (10%)
20.Γιατρός	9/10 (90%)	1/10 (10%)	-
21.Δάσος	-	-	10/10 (100%)
22.Ήπειρος	2/10 (20%)	8/10 (80%)	-
23.Αλεπού	-	10/10 (100%)	-
24.Εργάτης	9/10 (90%)	-	1/10 (10%)
25.Ασβέστης	10/10 (100%)	-	-
26.Σωλήνας	7/10 (70%)	3/10 (30%)	-
27.Μαϊμού	-	10/10 (100%)	-
28.Πατέρας	10/10 (100%)	-	-
29.Αγριάδα	-	10/10 (100%)	-
30.Σαντιγύ	-	10/10 (100%)	-
31.Κομπιούτερ	-	-	10/10 (100%)
32.Καφετζού	-	4/10 (40%)	6/10 (60%)
33.Κόρη	-	10/10 (100%)	-

34.Αλλαγή	-	10/10 (100%)	-
35.Καλοσύνη	-	10/10 (100%)	-
36.Φωτομοντέλο	-	-	10/10 (100%)
37.Βασιλόπουλο	1/10 (10%)	-	9/10 (90%)
38.Στρατιωτάκι	-	-	10/10 (100%)
39.Κοριτσάκι	-	-	10/10 (100%)
40.Γατάκι	-	1/10 (10%)	9/10 (90%)
41.Μελάνι	-	2/10 (20%)	8/10 (80%)
42.Πουλόβερ	-	-	10/10 (100%)
43.Γκαράζ	-	-	10/10 (100%)
44.Κρουασάν	-	-	10/10 (100%)
45.Αγόρι	-	-	10/10 (100%)
46.Χάος	1/10 (10%)	-	9/10 (90%)
47.Γκαρσόν	-	-	10/10 (100%)
48.Βουνό	-	-	10/10 (100%)
49.Βουλευτής	9/10 (90%)	1/10 (10%)	-
50.Γραμματέας	8/10 (80%)	2/10 (20%)	-
51.Συγγραφέας	9/10 (90%)	1/10 (10%)	-
52.Κρέας	-	-	10/10 (100%)
53.Σώμα	-	-	10/10 (100%)
54.Πουλί	-	-	10/10 (100%)
55.Χαλβάς	8/10 (80%)	-	2/10 (20%)
56.Πουρές	10/10 (100%)	-	-
57.Μήλο	-	-	10/10 (100%)
58.Αγελάδα	-	10/10 (100%)	-

Στους πίνακες που ακολουθούν κάνουμε διαχωρισμό των απαντήσεων σύμφωνα με το γένος του κάθε ουσιαστικού και με το αν το ουσιαστικό είναι πρωτοτυπικό ή όχι σε σχέση με το συγκεκριμένο γένος.

Πίνακας 4.1: Σωστές απαντήσεις παιδιών τυπικής ανάπτυξης στα ουσιαστικά με αρσενικό γένος.

Αρσενικό Γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1. Άνθρωπος → 100%	1. Δρόμος → 90%
2. Αρκούδος → 90%	2. Ουρανός → 90%
3. Κηπουρός → 90%	3. Ασβέστης → 100%
4. Οδηγός → 90%	4. Σωλήνας → 70%
5. Φιλολόγος → 80%	5. Χαλβάς → 80%
6. Γιατρός → 90%	6. Πουρές → 100%
7. Εργάτης → 90%	
8. Πατέρας → 100%	
9. Γραμματέας → 80%	
10. Συγγραφέας → 90%	
11. Υπάλληλος → 80%	
12. Νηπιαγωγός → 60%	
13. Αεροσυνοδός → 80%	
14. Βουλευτής → 90%	

Πίνακας 4.2: Σωστές απαντήσεις παιδιών τυπικής ανάπτυξης στα ουσιαστικά με θηλυκό γένος.

Θηλυκό γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1.Αλεπού → 100%	1.Φιλολόγος → 20%
2.Μαϊμού → 100%	2.Υπάλληλος → 20%
3.Αγριάδα → 100%	3.Νηπιαγωγός → 40%
4.Σαντιγί → 100%	4.Οδηγός → -
5.Κόρη → 100%	5.Γιατρός → 10%
6.Αλλαγή → 100%	6.Συγγραφέας → 10%
7.Καλοσύνη → 100%	7.Βουλευτής → 10%
8.Αγελάδα → 100%	8.Γραμματέας → 20%
9.Καφετζού → 40%	9.Αεροσυνοδός → 10%
	10.Έξοδος → 90%
	11.Είσοδος → 100%
	12.Ψήφος → 20%
	13.Περίπολος → 20%
	14.Άβυσσος → 20%
	15.Καπνοδόχος → 10%
	16.Άμμος → 40%
	17.Πρόδος → 60%
	18.Ήπειρος → 80%

Πίνακας 4.3: Σωστές απαντήσεις παιδιών τυπικής ανάπτυξης στα ουσιαστικά με ουδέτερο γένος.

Ουδέτερο γένος	
Πρωτοτυπικά ουσιαστικά	Μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά
1.Κομπιούτερ → 100%	1.Λάθος → 100%
2.Βουνό → 100%	2.Αγόρι → 100%
3.Κρουασάν → 100%	3.Γκαρσόν → 100%
4.Σώμα → 100%	4.Δάσος → 100%
5.Μήλο → 100%	5.Χάος → 90%
6.Πουλόβερ → 100%	6.Κρέας → 100%
7.Γκαράζ → 100%	
8.Πουλί → 100%	
9.Μελάνι → 80%	
10.Στρατιωτάκι → 100%	
11.Κοριτσάκι → 100%	
12.Γατάκι → 90%	
13.Βασιλόπουλο → 90%	
14.Φωτομοντέλο → 100%	

6.4 Ανάλυση αποτελεσμάτων παιδιών τυπικής ανάπτυξης

6.4.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους

Όσον αφορά **στα πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους**, δηλαδή τα ουσιαστικά των οποίων το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν έμψυχο και λήγουν σε -ς, τα παιδιά τα πήγαν πολύ καλά. Πιο συγκεκριμένα, στις λέξεις *πατέρας και άνθρωπος* όλα τα παιδιά τις απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100%, στις λέξεις *αρκούδος, κηπουρός, οδηγός, γιατρός, εργάτης, βουλευτής και συγγραφέας* το 90% των παιδιών τις απέδωσε σε αρσενικό γένος και στις λέξεις *φιλόλογος, υπάλληλος, αεροσυνοδός και γραμματέας* το 80% των παιδιών. Μόνο στη λέξη *νηπιαγωγός* απέδωσε το 60% των παιδιών σε αρσενικό γένος αρκετά πιο χαμηλό από τα παραπάνω.

Υπήρξε σε αρκετές λέξεις σημαντική στατιστική διαφορά όπως στις ακόλουθες, *πατέρας, άνθρωπος, εργάτης, βουλευτής, συγγραφέας, κηπουρός, οδηγός, γιατρός, αρκούδος, και αεροσυνοδός*:

Εργάτης: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,023<0,05]$,
Βουλευτής: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,022<0,05]$,
Συγγραφέας: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,023<0,05]$,
Κηπουρός: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,23<0,05]$,
Οδηγός: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,02<0,05]$,
Γιατρός: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,022<0,05]$,
Αρκούδος: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,020<0,05]$,
Αεροσυνοδός: $[\chi^2=9,8 \quad p=0,008<0,05]$.

Παρ' όλα αυτά στις λέξεις *γραμματέας, φιλόλογος, υπάλληλος και νηπιαγωγός* δεν υπήρξε σημαντική στατιστική διαφορά:

Γραμματέας: $[\chi^2=3,6 \quad p=0,109>0,05]$,
Φιλόλογος: $[\chi^2=3,6 \quad p=0,111>0,05]$,
Υπάλληλος: $[\chi^2=3,6 \quad p=0,104>0,05]$,
Νηπιαγωγός: $[\chi^2=0,400 \quad p=0,751>0,05]$.

Σχετικά με **τα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους**, τα οποία είναι αυτά που το αντικείμενο αναφοράς τους είναι άρρεν άψυχο και λήγουν σε -ς, τα αποτελέσματα ήταν πάλι αρκετά καλά. Πιο συγκεκριμένα, στις λέξεις *δρόμος και ουρανός* τα παιδιά απέδωσαν ποσοστό 90%, στη λέξη *χαλβάς* έδωσαν ποσοστό 80% και στη λέξη *πουρές* έδωσαν ποσοστό 100%. Μόνο στη λέξη *σωλήνας* τα παιδιά έδωσαν ποσοστό 70%, αποτέλεσμα που κυμαίνεται σε λίγο πιο χαμηλά επίπεδα απ' τα προηγούμενα.

Όσον αφορά τα στατιστικά δεδομένα στις λέξεις *δρόμος, ουρανός και πουρές* υπήρξε σημαντική στατιστική διαφορά:

Ουρανός: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,023<0,05]$,
Δρόμος: $[\chi^2=6,4 \quad p=0,023<0,05]$.

Ενώ στις λέξεις *σωλήνας και χαλβάς* δεν υπήρξε στατιστική σημαντικότητα, αναλυτικότερα:

Σωλήνας: $[\chi^2=1,6 \quad p=0,339>0,05]$,
Χαλβάς: $[\chi^2=3,6 \quad p=0,107>0,05]$.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα αρσενικό γένος στην κατηγορία των μην πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους που λήγουν σε -ς, αναλυτικότερα, το 40% των παιδιών απέδωσε τις λέξεις *άμμος και πρόοδος* σε αρσενικό γένος. Ακόμη, στις λέξεις *ψήφος, περίπολος, άβυσσος και καπνοδόχος*, το 80% των παιδιών τις απέδωσε σε αρσενικό γένος. Μόνο στη λέξη *ήπειρος* έδωσαν ποσοστό 20% αρκετά

χαμηλότερο απ' τα προηγούμενα. Επίσης στην πρωτοτυπική λέξη ουδετέρου γένους το *βασιλόπουλο* το 10% των παιδιών απέδωσε το αρσενικό γένος καθώς επίσης και στην μη πρωτοτυπική λέξη ουδετέρου γένους το *χάος* το 10% των παιδιών απέδωσε σε αρσενικό γένος.

6.4.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους

Όσον αφορά την κατηγορία των **πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους**, που λήγουν σε -α, -η, -ου, και αναφέρονται σε έμψυχο θηλυκό και σε αυτά που δηλώνουν ενέργεια, ιδιότητα και συλλογικότητα, τα παιδιά τα πήγαν πολύ καλά. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά απέδωσαν σωστά σε ποσοστό 100% στις ακόλουθες λέξεις: *αλεπού, μαϊμού, αγριάδα, σαντιγί, κόρη, αλλαγή, καλοσύνη και αγελάδα*. Μόνο στη λέξη *καφετζού* το 40% των παιδιών απέδωσαν σε θηλυκό γένος, ποσοστό που ήταν πολύ πιο χαμηλό από τα υπόλοιπα.

Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε, εφόσον τα παιδιά σε ποσοστό 100% απάντησαν σωστά στις λέξεις τότε τα αποτελέσματα είναι στατιστικά σημαντικά.

Μόνο στη λέξη *καφετζού* δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα καθώς Καφετζού: [$\chi^2=1,511$ $p=0,740>0,05$]

Σχετικά με την κατηγορία των **μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους**, τα οποία φέρουν δείκτη αρσενικότητας σε -ς (επίκοινα ουσιαστικά), τα παιδιά στην πλειονότητά τους επέλεξαν το αρσενικό γένος. Τα ποσοστά των λέξεων στις οποίες απέδωσαν θηλυκό γένος ήταν πολύ μικρά. Πιο αναλυτικά μόλις το 20% των παιδιών απέδωσε θηλυκό γένος στις λέξεις: *φιλόλογος, υπάλληλος, και γραμματέας*. Το 10% των παιδιών απέδωσε θηλυκό γένος στις λέξεις: *αεροσυνοδός, γιατρός, βουλευτής και συγγραφέας*. Υπήρξε ένα μεγαλύτερο ποσοστό της τάξεως του 40% στη λέξη *νηπιαγωγός*.

Όσον αφορά την κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, τα οποία λήγουν σε -ς αλλά δεν είναι επίκοινα, τα παιδιά τα πήγαν λίγο καλύτερα. Αναλυτικότερα, στη λέξη *έξοδος* το 90% των παιδιών απέδωσε το θηλυκό γένος, στη λέξη *είσοδος* όλα τα παιδιά με ποσοστό 100% απέδωσαν το θηλυκό γένος, στη λέξη *ήπειρος* το 80% των παιδιών, στη λέξη *πρόοδος* το 60% των παιδιών, και στη λέξη *άμμος* το 40% των παιδιών. Βεβαίως στις λέξεις *ψήφος, περίπολος* και *άβυσσος* μόλις το 20% των παιδιών απέδωσε σε θηλυκό γένος και αντίστοιχα στη λέξη *καπνοδόχος* μόλις το 10% των παιδιών.

Στις περισσότερες λέξεις τα αποτελέσματα δεν ήταν στατιστικά σημαντικά όπως:

Έξοδος: [$\chi^2=9,8$ $p=0,011<0,05$],

Ήπειρος: [$\chi^2=3,6$ $p=0,100>0,05$],

Πρόοδος: [$\chi^2=0,400$ $p=0,750>0,05$],

Ψήφος: [$\chi^2=3,6$ $p=0,108>0,05$],

Άβυσσος: [$\chi^2=3,6$ $p=0,111>0,05$].

Μόνο στις λέξεις *περίπολος* και *καπνοδόχος* υπήρξε στατιστική σημαντικότητα

Περίπολος: [$\chi^2=3,6$ $p=0,058<0,05$],

Καπνοδόχος: [$\chi^2=9,8$ $p=0,008<0,05$].

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα θηλυκό γένος στα εξής: σε μη πρωτοτυπικές λέξεις αρσενικού γένους το 30% των παιδιών απέδωσε τη λέξη *σωλήνας* σε θηλυκό γένος και το 10% των παιδιών απέδωσε τη λέξη *ουρανός* σε θηλυκό γένος, αλλά και στις λέξεις *μελάι και γατάκι* οι οποίες ανήκουν στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουδετέρων, τα παιδιά έδωσαν ποσοστά 20% και 10% αντίστοιχα.

6.4.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους

Σχετικά με **τα πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους**, τα οποία χωρίζονται σε 2 κατηγορίες:

α) αυτά που αναφέρονται σε άψυχο αντικείμενο αναφοράς και είτε είναι άκλιτα, είτε λήγουν σε -ο, -ι, -α, καθώς επίσης και σε εκείνα

β) που αναφέρονται σε έμψυχα και δηλώνουν υποκοριστικά ή μικρά ανθρώπων και ζώων, τα παιδιά τα πήγαν πολύ καλά.

Πιο συγκεκριμένα όλα τα παιδιά απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100% τις περισσότερες λέξεις: *κομπιούτερ, στρατιωτάκι, κοριτσάκι, πουλόβερ, γκαράζ, κρουασάν, βουνό, σώμα, πουλί και μήλο*. Ακολούθως στις λέξεις *βασιλόπουλο και γατάκι* τα παιδιά έδωσαν ποσοστό 90% και στη λέξη *μελάι* έδωσαν ποσοστό 80%.

Τα αποτελέσματα που έδωσαν τα παιδιά στην πλειοψηφία ήταν στατιστικά σημαντικά:

Βασιλόπουλο: [$\chi^2=6,4$ $p=0,023<0,05$],

Γατάκι: [$\chi^2=6,4$ $p=0,021<0,05$].

Με εξαίρεση στη λέξη *μελάι* στην οποία δεν υπήρξε στατιστική σημαντικότητα

Μελάι: [$\chi^2=3,6$ $p=0,115>0,05$].

Σχετικά με **τα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδέτερου γένους**, τα οποία θεωρούνται τα άψυχα και κλιτά, που λήγουν σε -ν, -ς, καθώς επίσης και τα έμψυχα που λήγουν σε -ο, -ι, τα παιδιά έδωσαν επίσης καλά αποτελέσματα. Πιο αναλυτικά, όλα τα παιδιά απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100% στις λέξεις, *το δάσος, το λάθος, το φωτομοντέλο, το κρέας και το γκαρσόν*, ενώ έδωσαν ποσοστό 90% στη λέξη *το χάος*.

Στη συγκεκριμένη κατηγορία ουσιαστικών όλες οι απαντήσεις των παιδιών ήταν στατιστικά σημαντικές εφόσον απέδωσαν το σωστό γένος του άρθρου στις περισσότερες από τις λέξεις:

Χάος: [$\chi^2=6,4$ $p=0,20<0,05$]

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σε ορισμένες λέξεις τα παιδιά απέδωσαν εσφαλμένα το ουδέτερο γένος.

α) Αναλυτικότερα, στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών λέξεων θηλυκού το 20% των παιδιών στη λέξη *άμμος* απέδωσε σε ουδέτερο γένος, και το 10% των παιδιών στις λέξεις *έξοδος* και *καπνοδόχος* απέδωσε σε ουδέτερο γένος.

β) Ακολούθως στην πρωτοτυπική λέξη θηλυκού γένους, καφετζού, το 60% των παιδιών απέδωσε σε ουδέτερο γένος,

γ) στην μη πρωτοτυπική κατηγορία ουσιαστικών αρσενικού γένους στη λέξη *χαλβάς*, το 20% των παιδιών απέδωσε σε ουδέτερο γένος και το 10% των παιδιών στη λέξη *δρόμος*

δ) και τέλος στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους το 10% των παιδιών απέδωσε τις λέξεις *κηπουρός, οδηγός, αεροσυνοδός, εργάτης* σε ουδέτερο γένος

6.5 Σύγκριση αποτελεσμάτων

6.5.1 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, στα **πρωτοτυπικά ουσιαστικά αρσενικού γένους** τα παιδιά της ομάδας ελέγχου φαίνεται ότι τα έχουν πάει καλύτερα από τα παιδιά με σύνδρομο Asperger, καθώς τα ποσοστά (%) των παιδιών που έχουν προτιμήσει σωστά για το αρσενικό γένος είναι μεγαλύτερα. Μάλιστα αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά και των δύο ομάδων προτίμησαν στις εποίκινες λέξεις (δηλαδή τα ουσιαστικά που δέχονται και τα δύο γένη αρσενικό και θηλυκό) το αρσενικό γένος αντί για το θηλυκό. Συγκεκριμένα στην ομάδα ελέγχου τα παιδιά απέδωσαν στις λέξεις: *γιατρός, εργάτης, βουλευτής και συγγραφέας* ποσοστό 90% και στις λέξεις *φιλόλογος, υπάλληλος, αεροσυνοδός και γραμματέας* τα παιδιά απέδωσαν ποσοστό 80%.

Αντίστοιχα τα παιδιά με Asperger απέδωσαν τα εξής: στη λέξη *οδηγός* το 80% των παιδιών απέδωσαν αρσενικό γένος, στις λέξεις *φιλόλογος και γιατρός* το 70% των παιδιών, στις λέξεις *γραμματέας και συγγραφέας* το 80% των παιδιών.

Ακόμη, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στη λέξη *νηπιαγωγός* και οι δύο ομάδες έδωσαν ποσοστό 60% στο αρσενικό γένος, ποσοστό πιο χαμηλό από τις υπόλοιπες λέξεις, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί την πλειοψηφία έναντι του θηλυκού γένους.

Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση δεν υπάρχει σημαντική στατιστική διαφορά στη σύγκριση των δύο ομάδων όσον αφορά τις λέξεις *γιατρός, εργάτης, βουλευτής, φιλόλογος, υπάλληλος και γραμματέας*

Γιατρός: [mann-whitney: $p=0,465>0,05$],

Εργάτης: [mann-whitney: $p=1,00>0,05$],

Βουλευτής: [mann-whitney: $p=0,334>0,05$],

Φιλόλογος: [mann-whitney: $p=0,731>0,05$],

Υπάλληλος: [mann-whitney: $p=0,142>0,05$],

Γραμματέας: [mann-whitney: $p=0,731>0,05$],

Νηπιαγωγός: [mann-whitney: $p=0,789>0,05$].

Ωστόσο στη λέξη *αεροσυνοδός* υπήρξε σημαντική στατιστική διαφορά συγκριτικά με τις δύο ομάδες:

Αεροσυνοδός: [mann-whitney: $p=0,001<0,05$].

Παρόμοια ήταν και τα αποτελέσματα στις **μη πρωτοτυπικές λέξεις αρσενικού γένους** καθώς και εδώ τα παιδιά της ομάδας ελέγχου τα πήγαν λίγο καλύτερα από τα παιδιά με σύνδρομο Asperger. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη λέξη *σωλήνας* τα παιδιά και των δύο ομάδων απέδωσαν το ίδιο ποσοστό στο αρσενικό γένος, 70% (μη στατιστικά σημαντικό).

Στις λέξεις *χαλβάς και πουρές* τα παιδιά με σύνδρομο Asperger έδωσαν αρκετά πιο χαμηλό ποσοστό με 60% και 50% αντίστοιχα, και τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έδωσαν ποσοστό 80% και 100%, αρκετά σημαντική διαφορά.

Στατιστική σημαντικότητα παρουσιάζεται στη λέξη *πουρές* συγκριτικά με τις δύο ομάδες:

Πουρές: [mann-whitney: $p=0,036<0,05$].

Ενώ στη λέξη *χαλβάς* δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα συγκριτικά με τις δύο ομάδες:

Χαλβάς: [mann-whitney: $p=0,627>0,06$].

Ακόμη σημαντικό γεγονός αποτελεί ότι τα παιδιά και των δύο ομάδων απέδωσαν εσφαλμένα αρσενικό γένος στις λέξεις θηλυκού γένους που λήγουν σε -ς.

α) Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά με Asperger έδωσαν τα ακόλουθα αποτελέσματα στις λέξεις: *έξοδος, καπνοδόχος και πρόοδος* το 20% των παιδιών προτίμησε το αρσενικό γένος, στις

λέξεις *ψήφος* και *άβυσσος* το 30% των παιδιών, στη λέξη *περίπολος* το 60% των παιδιών και στη λέξη *ήπειρος* το 40% των παιδιών.

β) Αντίστοιχα τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έδωσαν τα ακόλουθα: στη λέξη *ήπειρος* το 20% των παιδιών προτίμησε το αρσενικό γένος, στις λέξεις *άμμος* και *πρόοδος* το 40% των παιδιών, στις λέξεις *ψήφος*, *περίπολος*, *άβυσσος* και *καπνοδόχος*, το 80% των παιδιών. Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης παρουσίασαν μεγαλύτερα ποσοστά προτίμησης του αρσενικού γένους στις λέξεις που ανήκουν στο θηλυκό γένος και λήγουν σε -ς.

γ) Σημαντικό γεγονός αποτελεί και το εξής: ότι σε ορισμένες λέξεις που ανήκουν στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών ουδετέρου γένους τα παιδιά με σύνδρομο Asperger προτίμησαν το αρσενικό γένος. Πιο συγκεκριμένα το 30% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στη λέξη το *χάος*, ενώ το 10% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στις λέξεις *το δάσος*, *το λάθος* και *το γκαρσόν*. Ακόμη στις λέξεις που ανήκουν στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους: το 20% των παιδιών με Asperger απέδωσε σε αρσενικό γένος τη λέξη *αγελάδα*, και το 10% των παιδιών απέδωσε αρσενικό γένος στις λέξεις *η αλλαγή*, *η καλοσύνη* και *η καφετζού*.

δ) Ενώ τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης απέδωσαν εσφαλμένα στο αρσενικό γένος σε μικρότερα ποσοστά την πρωτοτυπική λέξη ουδετέρου γένους το *βασιλόπουλο* με 10% καθώς επίσης και την μη πρωτοτυπική λέξη ουδετέρου γένους *το χάος* με 10%. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε η λέξη *χάος* αποδόθηκε εσφαλμένα σε αρσενικό γένος από παιδιά και των δύο ομάδων με μεγαλύτερο ποσοστό στην ομάδα παιδιών με Asperger. Επίσης μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης δεν προτίμησαν το αρσενικό γένος στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους σε αντίθεση με τα παιδιά με Asperger.

6.5.2 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης

Στην κατηγορία των **πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους**, που λήγουν σε -α, -η, -ου, και αναφέρονται σε έμψυχο θηλυκό και σε αυτά που δηλώνουν ενέργεια, ιδιότητα και συλλογικότητα, τα παιδιά και των δύο ομάδων τα πήγαν πολύ καλά.

α) Αναλυτικότερα, τα παιδιά με Asperger έδωσαν τα εξής αποτελέσματα: στις λέξεις *αλεπού* και *μαϊμού* όλα τα παιδιά απάντησαν σωστά με ποσοστό 100%, στις λέξεις *αγριάδα*, *αγελάδα* και *αλλαγή* το 80% των παιδιών προτίμησαν το θηλυκό γένος, στις λέξεις *σαντιγί* και *κόρη* το 90% των παιδιών και στη λέξη *καλοσύνη* το 70% των παιδιών. Μόνο στη λέξη *καφετζού* το 50% των παιδιών απέδωσε σε θηλυκό γένος ποσοστό πιο χαμηλό από τα υπόλοιπα.

β) Αντίστοιχα τα παιδιά της ομάδας ελέγχου έδωσαν τα ακόλουθα αποτελέσματα: στις λέξεις *αλεπού*, *μαϊμού*, *αγριάδα*, *σαντιγί*, *κόρη*, *αλλαγή*, *καλοσύνη* και *αγελάδα* όλα τα παιδιά απάντησαν σωστά με ποσοστό 100%. Μόνο στη λέξη *καφετζού* το ποσοστό ήταν 40% πολύ πιο χαμηλό από τα υπόλοιπα. Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έχουν δώσει πιο σωστά αποτελέσματα σε σύγκριση με τα παιδιά με σύνδρομο Asperger. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι και οι δύο ομάδες στις λέξεις *αλεπού* και *μαϊμού* έδωσαν ποσοστό 100% (αποτελέσματα στατιστικά σημαντικά) καθώς επίσης και στη λέξη *καφετζού* έδωσαν πιο χαμηλό ποσοστό, 50% τα παιδιά με Asperger και 40% τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.

Όσον αφορά τη στατιστική ανάλυση, τα αποτελέσματα που έδωσαν τα παιδιά και των δύο ομάδων σχετικά με τη συγκεκριμένη κατηγορία ουσιαστικών δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά.

Αλλαγή: [mann-whitney: $p=1,00>0,05$],
Καλοσύνη: [mann-whitney: $p=0,480>0,05$],
Αγελάδα: [mann-whitney: $p=0,471>0,05$],
Κόρη: [mann-whitney: $p=1,00>0,05$],
Αγριάδα: [mann-whitney: $p=0,477>0,05$],
Σαντιγί: [mann-whitney: $p=1,00>0,05$],
Καφετζού: [mann-whitney: $p=0,474>0,05$].

Όπως προαναφέρθηκε στα επίκοινα ουσιαστικά τα παιδιά και των δύο ομάδων προτίμησαν να αποδώσουν σε αρσενικό γένος τις λέξεις και όχι σε θηλυκό, επομένως τα ποσοστά που απέδωσαν τα παιδιά και των δύο ομάδων σε θηλυκό γένος κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα. Βεβαίως αξίζει να σημειωθεί, ότι στη λέξη *αεροσυνόδος* τα παιδιά με Asperger απέδωσαν ποσοστό της κλάσεως 40% στο θηλυκό γένος, που ήταν μεγαλύτερο σε σύγκριση με τα ποσοστά των υπολοίπων λέξεων. Αντίστοιχα τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης στη λέξη *νηπιαγωγός* απέδωσαν ποσοστό 40% στο θηλυκό γένος που επίσης ήταν υψηλότερο σε σύγκριση με τα ποσοστά των υπολοίπων λέξεων.

Όσον αφορά την κατηγορία των **μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους**, τα οποία λήγουν σε *-ς* αλλά δεν είναι επίκοινα, τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης τα πήγαν λίγο καλύτερα σε σύγκριση με τα παιδιά με σύνδρομο Asperger.

α) Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά με Asperger έδωσαν τα εξής αποτελέσματα: στη λέξη *έξοδος* απέδωσαν το 40% στο θηλυκό γένος, στη λέξη *είσοδος* το 50%, στις λέξεις *ψήφος*, *περίπολος* και *άβυσσος* απέδωσαν το 30%. Στη λέξη *καπνοδόχος* απέδωσαν το 40%, στη λέξη *άμμος* το 90% αρκετά πιο υψηλά από τα υπόλοιπα ποσοστά όπως και στις λέξεις *πρόοδος* και *ήπειρος* το 70% και 60% αντίστοιχα.

β) Τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έδωσαν τα εξής: στη λέξη *έξοδος* το 90% των παιδιών απέδωσε στο θηλυκό γένος, στη λέξη *είσοδος* το 100% των παιδιών, στη λέξη *ήπειρος* το 80% των παιδιών, στη λέξη *πρόοδος* το 60% των παιδιών, και στη λέξη *άμμος* το 40% των παιδιών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στις λέξεις *ψήφος*, *περίπολος* και *άβυσσος* τα παιδιά έδωσαν αποτέλεσμα μόλις 20% και στη λέξη *καπνοδόχος* μόλις 10%.

Στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα και στις δύο ομάδες παρουσιάζουν μόνο οι λέξεις *καπνοδόχος*, *άβυσσος* και *ψήφος*. Αναλυτικότερα:

Καπνοδόχος: [mann-whitney: $p=0,018<0,05$],
Άβυσσος: [mann-whitney: $p=0,022<0,05$],
Ψήφος: [mann-whitney: $p=0,025<0,05$].

Στις υπόλοιπες λέξεις δεν παρατηρήθηκε στατιστική σημαντική διαφορά:

Είσοδος: [mann-whitney: $p=0,082>0,05$],
Άμμος: [mann-whitney: $p=0,154>0,05$],
Πρόοδος: [mann-whitney: $p=0,413>0,05$],
Έξοδος: [mann-whitney: $p=0,423>0,05$],
Ήπειρος: [mann-whitney: $p=0,631>0,05$],
Περίπολος: [mann-whitney: $p=0,465>0,05$].

γ) Ακόμη σημαντικό αποτέλεσμα είναι το εξής: και οι δύο ομάδες απέδωσαν εσφαλμένα στο θηλυκό γένος τις λέξεις *μελάني* και *σωλήνας*. Πιο αναλυτικά τα παιδιά με Asperger έδωσαν τα ποσοστά 10% και 30% αντίστοιχα και τα παιδιά της ομάδας ελέγχου έδωσαν 20% και 30%.

6.5.3 Πρωτοτυπικά και μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους στα παιδιά με Asperger και τυπικής Ανάπτυξης

Σχετικά με τα **πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους**, τα παιδιά και των δύο ομάδων τα πήγαν πού καλά. Πιο αναλυτικά, στις λέξεις *κομπιούτερ*, *βουνό*, *κρουασάν*, *σώμα*, *μήλο*, *στρατιωτάκι* και *κοριτσάκι* τα παιδιά και των δύο ομάδων τις απέδωσαν σωστά με ποσοστό 100% (ποσοστά στατιστικά σημαντικά εφόσον όλοι τα απάντησαν σωστά).

α) Υπήρξαν κάποιες διαφορές ωστόσο όχι τόσο σημαντικές. Για παράδειγμα στην ομάδα των παιδιών με Asperger το 80% απέδωσε σε ουδέτερο γένος τη λέξη *πουλόβερ* ενώ στις λέξεις *γκαράζ*, *πουλί*, *μελάني*, *βασιλόπουλο* και *φωτομοντέλο* το 90% των παιδιών. Επίσης στη λέξη *γατάκι* το 100% των παιδιών την απέδωσε σε ουδέτερο γένος.

β) Αντίστοιχα στην ομάδα ελέγχου τα παιδιά έδωσαν τα εξής αποτελέσματα στις λέξεις: *πουλόβερ*, *γκαράζ*, *φωτομοντέλο* και *πουλί* 100%, ακολούθως στις λέξεις *βασιλόπουλο*, *γατάκι* τα παιδιά έδωσαν ποσοστό 90% και στη λέξη *μελάني* έδωσαν ποσοστό 80%.

Παρ' όλα αυτά κανένα από τα αποτελέσματα μεταξύ των δύο ομάδων δεν παρουσιάζει στατιστική σημαντικότητα.

Πουλόβερ: [mann-whitney: $p=0,471 > 0,05$]

Γκαράζ: [mann-whitney: $p=1,00 > 0,05$]

Μελάني: [mann-whitney: $p=1,00 > 0,05$]

Βασιλόπουλο: [mann-whitney: $p=1,00 > 0,05$]

Γατάκι: [mann-whitney: $p=1,00 > 0,05$]

Φωτομοντέλο: [mann-whitney: $p=0,477 > 0,05$]

Πουλί: [mann-whitney: $p=1,000 > 0,05$]

Σχετικά με τα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους, φαίνεται ότι τα παιδιά τυπικής ανάπτυξη τα πήγαν λίγο καλύτερα από τα παιδιά με σύνδρομο Asperger .

α) Πιο αναλυτικά τα παιδιά με Asperger στις λέξεις *λάθος* και *αγόρι* απέδωσαν ποσοστό 90%, στη λέξη *γκαρσόν* απέδωσαν ποσοστό 80%, και στις λέξεις *δάσος* και *χάος* απέδωσαν ποσοστό 70%.

β) Αντίστοιχα τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης απέδωσαν ποσοστό 100% στις λέξεις, *δάσος*, *λάθος* και *γκαρσόν*, ενώ έδωσαν ποσοστό 90% στη λέξη *χάος*. Στη λέξη *κρέας* και οι δύο ομάδες απέδωσαν ποσοστό 100% (αποτέλεσμα στατιστικά σημαντικό).

Επίσης και στην συγκεκριμένη κατηγορία ουσιαστικών τα αποτελέσματα που έδωσαν και οι δύο ομάδες παιδιών δεν είναι στατιστικά σημαντικά.

Δάσος: [mann-whitney: $p=0,210 > 0,05$]

Χάος: [mann-whitney: $p=0,581 > 0,05$]

Γκαρσόν: [mann-whitney: $p=0,475 > 0,05$]

Λάθος: [mann-whitney: $p=1,000 > 0,05$]

Αγόρι: [mann-whitney: $p=0,581 > 0,05$]

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι τα παιδιά και των δύο ομάδων απέδωσαν εσφαλμένα το ουδέτερο γένος σε αρκετές λέξεις. Με τη διαφορά ότι τα παιδιά που ανήκουν στην ομάδα Asperger δίνουν τα περισσότερα λάθη.

α) Πιο συγκεκριμένα τα παιδιά με Asperger, απέδωσαν με ποσοστό 40% στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, στις λέξεις: *έξοδος, είσοδος, ψήφος, άβυσσος* και *καπνοδόχος*. Ακόμη στην κατηγορία των επίκοινων ουσιαστικών απέδωσαν στη λέξη *υπάλληλος* το 30%, στις λέξεις *νηπιαγωγός* και *βουλευτής* το 20%, και στη λέξη *αεροσυνοδός* το 50%. Επίσης στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους απέδωσαν ποσοστό 20% στις λέξεις *αγριάδα* και *καλοσύνη* και στη λέξη *καφετζού* 40%. Στην ίδια κατηγορία τα παιδιά απέδωσαν σε ποσοστό 10% στο ουδέτερο γένος στις λέξεις: *σαντιγί, κόρη, αλλαγή*. Στη κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους το 10% των παιδιών απέδωσε ουδέτερο γένος στις λέξεις: *άμμος, πρόοδος, περίπολος*. Ακόμη, στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους απέδωσαν στις λέξεις *άνθρωπος* και *αρκούδος* 20% και στη λέξη *εργάτης* 10%. Τέλος στην κατηγορία των μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους, απέδωσαν στις λέξεις *χαλβάς* και *πουρές* 40% και στη λέξη *ασβέστης* 10%.

β) Αντίστοιχα τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έδωσαν τα εξής αποτελέσματα: στις μη πρωτοτυπικές λέξεις θηλυκού γένους, *άμμος*, απέδωσαν ποσοστό 20%, στις *έξοδος* και *καπνοδόχος* απέδωσαν ποσοστό 10%. Στην πρωτοτυπική λέξη θηλυκού γένους *καφετζού*, τα παιδιά έδωσαν ποσοστό 60%, στις μη πρωτοτυπικές λέξεις αρσενικού γένους *χαλβάς* και *δρόμος* απέδωσαν ποσοστό 20% και 10% αντίστοιχα και τέλος στην κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών αρσενικού γένους το 10% των παιδιών απέδωσε τις λέξεις *κηπουρός, οδηγός, αεροσυνοδός, εργάτης* σε ουδέτερο γένος.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να διαπιστώσουμε τα εξής:

1. Παρατηρούμε ότι όσον αφορά την συνολική απόδοση, τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έχουν δώσει καλύτερα αποτελέσματα από τα παιδιά με σύνδρομο Asperger και στις λέξεις που ανήκουν στο αρσενικό γένος αλλά και στις λέξεις που ανήκουν στο θηλυκό γένος. Μόνο στο ουδέτερο γένος βλέπουμε ότι έχουμε παρόμοια αποτελέσματα και στις δύο ομάδες των παιδιών.

2. Αρχικά δεν παρουσιάζεται σημαντική διαφορά στα αποτελέσματα μεταξύ των πρωτοτυπικών και μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών, αντίθετα με την έρευνα των Γαβριηλίδου και Ευθυμίου (2002), στην οποία τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης έκαναν περισσότερα λάθη στις μη πρωτοτυπικές λέξεις. Η μόνη κατηγορία στην παρούσα έρευνα που φαίνεται πιο έντονα ο διαχωρισμός μεταξύ πρωτοτυπικών και μη πρωτοτυπικών ουσιαστικών αφορά το θηλυκό γένος. Αυτό φορά και τις δύο ομάδες παιδιών, οι οποίες έχουν δώσει καλύτερα αποτελέσματα στα πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους απ' ότι στα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά θηλυκού γένους.

3. Σημαντικό εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι τα παιδιά και των δύο ομάδων προτίμησαν στις εποικινες λέξεις (οι οποίες δέχονται και τα δύο γένη αρσενικό και θηλυκό) το αρσενικό γένος αντί για το θηλυκό. Σύμφωνα με τον Τριανταφυλλίδη (1941) το αρσενικό γένος είναι το δυνατότερο προσωπικό γένος και ακόμη, σύμφωνα με τη μελέτη των Γβριηλίδου και Ευθυμίου (2002) η κατάληξη -ος εξειδικεύεται όλο και περισσότερο ως πρωτοτυπικό μορφολογικό χαρακτηριστικό των αρσενικών ουσιαστικών. Άρα μπορούμε να διαπιστώσουμε πως τα παιδιά δεν κατέφυγαν σε σημασιολογικούς παράγοντες αλλά σε μορφοφωολογικούς, καθώς ακόμη κι αν κάποιες λέξεις παραπέμπουν σε θήλυ όπως για παράδειγμα οι λέξεις *αεροσυνόδός, γραμματέας, φιλόλογος, νηπιαγωγός*.

Ακόμη, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στη λέξη *νηπιαγωγός* και οι δύο ομάδες έδωσαν ποσοστό 60% στο αρσενικό γένος, ποσοστό πιο χαμηλό από τις υπόλοιπες λέξεις, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί την πλειοψηφία έναντι του θηλυκού γένους. Όμως, την απέδωσαν σε θηλυκό γένος, τα παιδιά με Asperger σε ποσοστό 20%, τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης την απέδωσαν σε ποσοστό 40%, πράγμα που σημαίνει ότι πιθανότατα μόνο στο συγκεκριμένο παράδειγμα επηρεάστηκαν από τη σημασιολογία. Επίσης και σε λέξεις θηλυκού γένους που λήγουν σε -ς αλλά δεν είναι εποικινες, τα παιδιά και των δύο ομάδων προτίμησαν να τις εντάξουν στο αρσενικό γένος. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε διάφορες γλώσσες (γαλλικά, ισπανικά, εβραϊκά) παρατηρείται προτίμηση στην εμφάνιση του αρσενικού γένους που σύμφωνα με την Perez-Pereira (1991) θεωρείται το αμαρκάριστο γένος.

4. Όσον αφορά την κατηγορία των πρωτοτυπικών ουσιαστικών θηλυκού γένους, που λήγουν σε -α, -η, -ου, (π.χ. *μαμά, κόρη, καφετζού*) και αναφέρονται σε έμψυχο θηλυκό και σε αυτά που δηλώνουν ενέργεια, ιδιότητα και συλλογικότητα, (π.χ. *πράξη, ομορφιά, αμμουδιά*), τα παιδιά και των δύο ομάδων τα πήγαν καλύτερα σε σύγκριση με τις μη πρωτοτυπικές λέξεις θηλυκού γένους. Εξάιρεση αποτελεί η λέξη «*καφετζού*» καθώς τα παιδιά και των δύο ομάδων έδωσαν πολύ χαμηλά ποσοστά πιθανότατα γιατί πρόκειται για μια λέξη χαμηλής συχνότητας, ή γενικότερα λέξεις που δεν γνωρίζουν. Ακόμη αξίζει να σημειωθεί ότι και οι δύο ομάδες παιδιών απέδωσαν εσφαλμένα θηλυκό γένος στις λέξεις «*σωλήνας και μελάني*» κι αυτό γιατί κατά τη διάρκεια της χορήγησης της δοκιμασίας παρήγαγαν «*η σωλήνα*» που υφίσταται σαν λέξη και ανήκει στο θηλυκό γένος και αντίστοιχα στη λέξη *μελάني* λόγω της κατάληξης σε -ι

που παραπέμπει και σε θηλυκό γένος. Και σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποίησαν μορφοφωνολογικά χαρακτηριστικά.

5. Όσον αφορά τα ουσιαστικά που ανήκουν στο ουδέτερο γένος τόσο στα πρωτοτυπικά όσο και στα μη πρωτοτυπικά ουσιαστικά τα παιδιά και των δύο ομάδων έδωσαν πολύ καλά αποτελέσματα, τα πήγαν καλύτερα και από τα άλλα δύο γένη, αρσενικό και θηλυκό. Ακόμη πολλές λέξεις αρσενικού γένους και θηλυκού γένους τα παιδιά και των δύο ομάδων αλλά κυρίως αυτά με το σύνδρομο Asperger τις απέδωσαν εσφαλμένα σε ουδέτερο γένος. Σε ότι αφορά λοιπόν την επίδοση των παιδιών στο ουδέτερο γένος τίποτε δεν είναι τυχαίο, καθώς σύμφωνα με τις Αναστασιάδη –Σημεωνίδη και Χειλά-Μαρκοπούλου το ουδέτερο γένος καταλαμβάνει ιδιαίτερη θέση στα άψυχα τα οποία είναι πολύ περισσότερα από τα έμψυχα. Υποστηρίζουν λοιπόν ότι το ουδέτερο είναι το πιο ανθεκτικό γένος, το γένος με την ευρύτερη κατανομή γιατί είναι:

α) το πιο συχνό στα άψυχα

β) το γένος που ενσωματώνει τους περισσότερους δάνειους νεολογισμούς

γ) το γένος της συμφωνίας στην απρόσωπη σύνταξη

δ) ο δείκτης της μεταγλωσσικής χρήσης (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, 1999:123)

ε) το γένος της διαγλώσσας κατά την εκμάθηση της νεοελληνικής (Τσιμπλή 2001)

Έτσι στηρίζεται και η Θεωρία του Greenberg, ότι οι αμαρκάριστοι όροι είναι αυτοί που κατακτώνται πιο εύκολα.

6. Αξίζει να επισημανθεί ότι ένα παιδί τυπικής ανάπτυξης ήδη από την ηλικία των 3 ετών χρησιμοποιεί στο λόγο του τα άρθρα και αρχίζει να συνειδητοποιεί το φύλο του, το γένος. Στην ηλικία λοιπόν των 5 και 6 ετών, έχει ξεκαθαρίσει τα τρία γένη στο μυαλό του, το αρσενικό, το θηλυκό και το ουδέτερο και μπορεί να επιλέξει το κατάλληλο γένος όταν του ζητηθεί για μία λέξη. Απ' την άλλη πλευρά τα παιδιά με Asperger μπορεί να παρουσιάσουν μια καθυστέρηση στην ανάπτυξη της γραμματικής όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μέχρι την ηλικία των 3 που μπορεί να επηρεάσει την μετέπειτα ανάπτυξή της. Μάλιστα γίνεται φανερό και από την έρευνα ότι τα αποτελέσματα των παιδιών με Asperger κυμαίνονται σε πιο χαμηλά επίπεδα, που σημαίνει ότι δεν έχουν κατακτήσει απόλυτα το γένος των λέξεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) American Psychiatric Association (2001). *Diagnostic and statistic manual* (5th ed.) Washington , DC : APA.
- 2) Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α (2002) *Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής*, Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- 3) Αναστασιάδη – Συμεωνίδη, Α. (1999) « Η λεξικογραφική μεταγλώσσα της νεοελληνικής (δημοτικής)», στο *Συνέδριο για την ελληνική γλώσσα 1976-1996- Είκοσι χρόνια από την καθιέρωση της νεοελληνικής (δημοτικής) ως επίσημης γλώσσας*, Αθήνα, 117-135.
- 4) Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α., Ράλλη Α., Χειλά-Μαρκοπούλου Δ., (2002). *Το Γένος*, Εκδόσεις: Πατάκη
- 5) Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Χειλά-Μαρκοπούλου (2002) «Σύγχρονες και διαχρονικές τάσεις στο γένος της ελληνικής – Μια θεωρητική πρόταση». Τόμος: Το Γένος
- 6) Aronoff, Mark (1994) *Morphology by Itself*, Cambridge, Mass.: MIT Press.
- 7) Bates, e., Devescovi, A., Pizzamiglio, L., D' Amico, S. & Hernandez, A. (1995) «Gender and lexical access in Italian», *Perception and Psychophysics* 57/6, 847-862.
- 8) Berman, R. (1985) «The acquisition of Hebrew», στο D. Slobin (επιμ.) *The Crosslinguistic Study of language Acquisition*, τομ. 1, Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- 9) Βογιουνδρουκας Ι. (1999). *Η χρήση των προσωπικών αντωνυμιών στην Ελληνική γλώσσα σε παιδιά με αυτισμό και σε παιδιά με σύνδρομο Asperger*.
- 10) Γαβριηλίδου Ζ.& Ευθυμίου Α. (2002) « Η κατάκτηση του γένους της ελληνικής από παιδιά προσχολικής ηλικίας – Πιλοτική μελέτη». Τόμος: Το Γένος
- 11) Cathrine Faherty, Μετάφραση: Παπαγεωργίου Βάγια (2000) *Τι σημαίνει για μένα- Ένα βιβλίο εργασίας που εστιάζει στην αυτογνωσία και σε μαθήματα ζωής για το παιδί ή το νέο άτομο με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας ή Σύνδρομο Asperger*. Εκδόσεις: Ελληνικά γράμματα.
- 12) Γενά Α.(2002), *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές-Αξιολόγηση, Διάγνωση, Αντιμετώπιση*, Εκδόσεις: Σιταράς και Σια Α.Ε.Ε.
- 13) Γεωργάς, Δ., Παρασευόπουλος, Ι., Μπεξεβέγκης, Η., Γιαννιτσάς, Ν. (1997). Μετάφραση στα Ελληνικά του: *Wechsler Intelligence Scale for children – Third*

Edition (WISC-III): The Psychological Corporation, U.S.A., 1992. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- 14) Christofidou, A. (2002) « Gender and noun declension in Greek – A natural approach», στο C. Clairis (επιμ.) *Recherches en linguistique grecque*, Paris: L' Harmattan , 143-146.
- 15) Corbett, Greville (1991) *Gender*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 16) Dressler , Wolfgang U. (1987) *Leitmotifs in Natural Morphology*, Amsterdam: Benjamins.
- 17) Eisenmajer, R., Prior, M., Leekham, S., Wing, L., Gould, J., Welham, M. and Ong, B. (1996) 'Comparison of clinical symptoms in autism and Asperger's disorder. *Journal of the American Academy of child and Adolescent Psychiatry* 35, 1523-1531.
- 18) Gilberg, C. (1989a). Asperger syndrome in 23 swedish children. *Developments in Medical Child Neurology*, 31, 520 – 531.
- 19) Greenberg, J.H. (1966) *Language Universals*, The Hague: Mouton.
- 20) Griffey H. (2005) *Το παιδί σας από 1 έως 2 ετών – Ένας αναλυτικός οδηγός για τους γονείς*. Εκδόσεις: Μίνωας.
- 21) Θωμαδάκη , Ε. (1994) *Μορφολογικά προβλήματα της νεοελληνικής – Η κλίση του ουσιαστικού* (διδ. Διατριβή), Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- 22) Halle, Moris (1990) «An approach to morphology», *NELS (North Eastern Linguistics Society)* 20, 150-184.
- 23) Harris, James (1991) «The exponence of gender in Spanish» *Linguistic Inquiry* 22/1, 2-62.
- 24) Harris, James (1992) «The form classes of Spanish substantives», στο Geert Booij & Jaap van Marle (επιμ.) *Yearbook of Morphology 1991*, Amsterdam: Kluwer, 65-89.
- 25) Hellbrugge T., Wimpffen G.H. Μετάφραση Καφάση-Πραματευτάκη, Β.(1973) *Οι πρώτες 365 μέρες στη ζωή ενός παιδιού η ανάπτυξη του βρέφους*. Εκδόσεις: Νότος.
- 26) Henzl, V.M. (1975) «Acquisition of grammatical gender in Czech», *Reports on Child Language Development* 10, 188-200.
- 27) Καλύβα Ε. (2005). *Αντισμός, εκπαιδευτικές και θεραπευτικές Προσεγγίσεις*. Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα.

- 28) Kanner, L.(1943). Early infantile autism. *Journal of Pediatrics*, 25, 211-217.
- 29) Καραντζόλα Ε., Κύρδη Κ., Σπανέλλη Τ., Τσιαγκάνη Θ., (2011) *Γλώσσα α' δημοτικού Πρώτο τεύχος*, Οργανισμός εκδόσεων διδακτικών βιβλίων Αθήνα.
- 30) Karmillof-Smith, A(1979) *A Functional Approach to Child Language – A study of Determiners and Reference*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 31) Καρπαθίου Χρυσόστομος Ε., Δάλλα Β., Μαρρά Μ., *Εγκόλπιο παθολογίας του λόγου σε παιδιά προσχολικής ηλικίας*, Εκδόσεις Ελλήν.
- 32) Μαγκούνη, Χ., & Τσιτιρώτη, Α. (2010). *Γραμματικές ικανότητες παιδιών στο φάσμα του αυτισμού*. Πτυχιακή εργασία, ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ.
- 33) Mills, A.E. (1991) «The acquisition of the natural gender rule in English and German», *Linguistics* 24/1, 31-45.
- 34) Μαλικούτη, Α. (1970) Μετασχηματιστική μορφολογία του νεοελληνικού ονόματος (ιδ. Διατριβή), Αθήνα: Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας.
- 35) Παπαγεωργίου Β. (2005). Πρόλογος, *Αυτισμός, εκπαιδευτικές και θεραπευτικές Προσεγγίσεις*. Εκδόσεις Παπαζήση
- 36) Perez-Pereira, M. (1991) «The acquisition of gender: what Spanish children tell us», *Journal of Child Language* 18/3, 571-590.
- 37) Ralli, Angela (1997) « Inflectional features and the morphological module hypothesis» (paper presented at 20th GLOW Colloquium, Rabat, published in 1999 as « Inflectional features and the morphological module hypothesis »), *Working Papers in Theoretical and Applied Linguistics* 6, Thessaloniki: Dept. of English Aristotle University of Thessaloniki, 111-141.
- 38) Ralli, A. (2000α)« A feature-based analysis of Greek nominal inflection», *Γλωσσολογία* 11-12, 201-227.
- 39) Ralli, A. (1994) « Feature representations and feature-passing operations in Greek nominal inflection» *Proceedings of the 8th Symposium on English and Greek Linguistics*, Thessaloniki: English Dpt. Aristotle University of Thessaloniki, 19-46.
- 40) Ralli, A.(2001) « Gender in Greek nouns» , *Πρακτικά 4^{ov} Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας* (Λευκωσία, Σεπτέμβριος 1999), Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 154-162

- 41) Ralli, A. (2002) « The role of morphology in gender determination: evidence from Modern Greek», *Linguistics* 40, 519-551.
- 42) Rapin, I. (1997). Current concepts: Autism. *New England Journal of Medicine*, 337, 97-104.
- 43) Sheridan Mary D., Frost Marion, Sharma A., (1997). *From birth to 5 years children's developmental progress* (2nd ed.) Routledge: London and New York.
- 44) Sigman, M., & Capps, L., (1997). *Children with autism: A developmental perspective*. Harvard university Press.
- 45) Suridge, M.E. (1989) «Le facteur semantique dans l' attribution du genre aux inanimés en français», *Revue Canadienne de Linguistique* 34/1, 19-44.
- 46) Sotiropoulos, D. (1972) *Noun Morphology of Modern Demotic Greek - A descriptive analysis*, The Hague: Mouton.
- 47) Tantam, D.(1991) "Asperger's Syndrome in adulthood." In U.Frith (ed) *Autism and Asperger's Syndrome*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 48) Terzi, A., Marinis, T., Francis, K., Kotsopoulou, A. (2012a) "Crosslinguistic Differences in Autistic Children's Comprehension of Pronouns: English vs. Greek." In A.K.Biller, E.Y. Chung & A.E. Kimball (eds.) *Proceedings of the 36th Annual Boston University Conference on Language Development*, 607-619. Somerville, MA: Cascadilla Press.
- 49) Terzi, A., Marinis, T., Francis, K., Kotsopoulou, A. (2012b) "Grammatical abilities of Greek-speaking children with autism." (under revision) WebRep.
- 50) Tony Attwood (1998), *A Guide for parents and professionals, forward by Lorna wing*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- 51) Tony Attwood (2007), *The complete guide to asperser's syndrome*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- 52) Τραυλός Α. Κ (cop 1998) *Ψυχοκινητική ανάπτυξη παιδιών ηλικίας 2-7 χρονών*, Εκδόσεις Σαββάλας.
- 53) Τριανταφυλλίδης, Μ. (1941) *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*, εν Αθήναις : ΟΕΣΒ.
- 54) Τσιμπλή, Ι.-Μ. (2001) « Η κατάκτηση του γένους στην ελληνική ως δεύτερη γλώσσα». Τόμος: Το γένος.

- 55) Tucker, G.R., Lambert, W.E. & Rigault, A.A. (1977) *The French Speaker's Skill with Grammatical Gender: An Example of Rule-governed Behavior*, The Hague: Mouton.
- 56) Volden, J. and Lord, C. (1991) "Neologisms and idiosyncratic language in autistic speakers". *Journal of Autism and Developmental Disorders* 21, 109-130.
- 57) Waterhouse, L., Morris, R., Allen, D., Dunn, M., Fein, D., Feinstein, C., Rapin, I., & Wing, L. (1996). Diagnosis and classification in autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 26, 59-86.
- 58) Wing, L. (1976). *Early childhood autism* (2nd ed.). Oxford: Pergamon Press.
- 59) World Health Organization. (1992). ICD- 10. *Classification of mental and behavioural disorders*. Clinical description and diagnostic guidelines. Geneva: Author.
- 60) Wurzel, Wolfgang U. (1984) *Flexionsmorphologie und Naturchkeit*, Berlin: Akademie Verlag.

